

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telephon: 440

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDORFelelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 260 Lei,
Külföldön: 4-2 Dollár, Kc. 120-80,
P. 25-15, S. 30-20, Dinár 200-150.

A kormány szegénységi bizonyítványa

Irtá: Dr KLEIN MIKSA (Cluj)

A Makablada sport ünnepséget nem tarthatjuk meg augusztus 3-5-ig Cernăuți-ban, mert a kormány nem garantálhatja a közrend biztosítását.

Ennél szegényteljesebb szegénységi bizonyítványt, kormány még nem állított ki magáról, amióta Románia létezik.

Románia nemzeti monarchikus állam. A magántulajdon elvére felépítve, biztosítja a közrendet és közbékét.

Hatalmas rendőri és csendőri szervezet védi a tulajdon szentségét és a közrendet.

Ha pedig a közrendet csoportok zavarják meg, — akkor a rendőrség kérésére a katonai hatóság kell közbelépjen a közrend védelme érdekében.

Igy volt ez eddig Romániában. A román hadsereg pedig olyan fegyelmezettséget mutatott, hogy az ország védelmét nyugodt lélekkel reábizhatja minden állampolgár. Nemcsak az 1918-as forradalmak idején volt biztos támasza a román hadsereg, amelyre néhai boldogemlékezett Ferdinánd király is úgy tekinthetett, mint olyan hatalmas erőforrásra, amely a nemzet nagy életérdekeit biztosan megvédeni képes, hanem amely teljesen ment volt a bolsevista eszméktől.

Ezért a fegyelemért és rendfentartásért dicséretet érdemel a román hadsereg. Azóta is történtek kísérletek itt Romániában baloldali zavargó elemek részéről a közrend megzavarására, de szükség esetén a hadsereg közbelépett és rendet teremtett. A hadsereg rendet tud tartani Romániában, — ha parancsot kap erre.

A hadsereg olyan katonai fegyelem alatt áll, hogy bármely percben letörni képes minden olyan mozgalmat, amely a közrend megzavarására irányul, — ha erre parancsot kap.

Ha tehát bárki is, — legyen az maga a felelős kormányelnök, — Vajda Sándor, — azt állítja, hogy itt Romániában a közrend nem biztosítható, — az megragalmazza az ország jó hírnevét és hadseregét.

Romániában egyes jobboldali zavargó csoportokkal szemben ostrom állapotot hirdettek ki.

Bukarestben ép most tárgyalja a hadbírótság a grivical műhely munkások izgatási perét.

Az ostromállapot idején és helyén pedig nem tanácsos zavargásokat előidézni, mert súlyos büntető szankciókat szokott alkalmazni a hadbírótság.

Ezzel szemben látnunk kell:

a) a Vajda kormány az ostromállapot teljes szigorával, a Mărăscu és Mironescu törvény rettenetes büntetési tételével lép fel mindenütt azokkal a zavargókkal szemben, akik baloldali subversiv eszmék terjesztésével igyekeznek a közrendet megzavarni.
b) a Vajda kormány ezzel szemben atyai elnézéssel tűri, hogy jobboldali

elemek a nacionalizmus jelszava alatt az itt élő kisebbségek és vagyonát súlyos atrocitásokkal veszélyeztetik nap-nap után; tűri, hogy zavargó elemek a közrendet napról-napra súlyosan megzavarják;

tűri, hogy a rendőröket és a csendőröket a cuzisták és vaspárdisták megtámadják, — s mindezeknek tetejében betiltja egy már engedélyezett nemzetközileg is nyilvánított zsidó-sport ünnepséget megtartását, amelyre Ófelsége is kegyes volt kilátásba helyezni, legmagasabb látogatását. Ilyen botrány még nem történt Romániában!

Voltak itt, ebben az országban még súlyos kllengések 1927-ben, — 1928-ban, de soha nem akadt kormány, amely azzal védekezett volna, hogy nem képes a közrendet fentartani.

Vajjon mit szólna ehhez néhai Brătianu C. Ion, vagy a lázadást leverő Averescu?? Mit szólna ehhez a kormány nyilatkozathoz a hadsereg vezérkarl főnöke?

De mit szólna majd a külföldi sport közvélemény ehhez a nyilatkozathoz?

A románial zsidóság szégyenli ezt az

esetet, — nem azért mert a sport esemény elmaradt, — hanem azért, mert a kormány szegénységi bizonyítványt állított ki magáról, mert neveltségessé tette az ország jó hírnevét a külföldi közvélemény előtt s mert lekicsinyelte a román hadsereg tekintélyét.

Mi zsidók nagy fájdalommal látjuk ebből, hogy a földalatti erőknél és felszabadított elemeknek olyan erejük van ebben az országban, hogy egy ilyen világraszóló esemény megtörténtét is képesek megakadályozni. Holott a mai súlyos gazdasági viszonyok között arra is gondolniok kellett volna, hogy néhány tízmillió külföldi pénz beszivárgása is hasznára lett volna az országnak. Arra is illett volna gondolni, hogy egy ilyen nagy propaganda, öregbítette volna az ország jóhírét és számos barátot szerzett volna az országnak. Hogy erre a nagyon szükséges anyagi és erkölcsi pluszra nincsen szüksége Zelea Codreanu-nak — azt megértjük. De hogy egy felelős kormány Londonban ilyen szegénységi bizonyítványt állítson ki az államhatalomról és rendfentartási készségéről, ez mégis meglep bennünket.

Szomoruan konstatáljuk azt a tényt és nagyon fáj más szempontból, hogy ez is megtörténhetett!

Válasz az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetségnek:

A Mizrachi páratlan térhódítása Erdélyben

A július 30-án Erdély minden zsidó-lakta városában lezajlott kongresszusi választások döntő bizonyítékát adják annak, hogy Erdélyben csak a vallásos cionizmusnak van hódító ereje. Soha példa nem volt még arra, hogy ilyen érdeklődés mellett zajlottak volna le a kongresszusi delegátusi választások. Az összes pártok felvonultak, minden erejüket latbetették és mégis: a mizrachisták minden nagyobb centrumban győztek. Ez annál öröndetesebb, mert a nagy cionista összefogásnak, ebben a vallásos szellemű megnyilatkozásban kell kulminálnia, főképen Erdélyben, melynek zsidóságát át és átitalja a vallásos szellem és a cion gondolat. Ez mutatja az utat, melyen haladni kell. A vallástalan zsidóság még ott tart, ahol Németországban tartott Hitler előtt. Ezeknek olyan főbékölintás kell, amelyet ott kaptak, hogy ráeszméljenek Palesztina végtelen fontosságára.

Még egy tanulsága van a választásnak: Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetségről kiderült, hogy egy kisebbségben levő, erőtlén és tehetetlen vezetőségből áll, kik mögött nem állnak tömegek. A fiatalok elfordult tőlük, főképen eszmei okok miatt, meg látták a nagy tehetetlenségét is.

Kétségtelen, hogy az E. Zs. N. Sz. nek az utóbbi hetekben tanúsított gyűlölködő magaviselete és folytonos támadásai a nemzeti alapon álló vallásos mizrachista mozgalom és vezetőivel szemben szintén lázba hozták és munkakészségét is megsokszorozították a mizrachi csoportoknak, amelynek ifjúsága imponáló fegyelmezettséggel adta

tanujelét vezetőibe helyezett bizalmának.

A komoly, hitéhez ragaszkodó zsidó réteg pedig; a mizrachi zászló alatt tömörült. Az ugynevezett klall-csoport, csak törpe minoritás, a választások tanulsága szerint és nincs egyáltalán joga, hogy domináljon az erdélyi cionista közéletben, hogy ő jelentse az E. Zs. N. Sz. vezetőségét. Az igazságnak megfelelően, mely a kongresszusi választásokban nyilvánul meg, annak kell következni, hogy alapos reorganizációra szorul a Szövetség. Vissza kell helyezni zsidósabb légkörbe és át kell adni azoknak az inicialivát, akik mögött a tömegek állnak. A temesvári szisztéma levitézlesztését napnál világosabban mutatta meg a vasárnapi eredmény. Meg azt: hogy a mizrachizmusnak végtelen perspektívája van Erdélyben, csak okosan kell felhasználni és józan mérlegeléssel megszervezni és mindaddig intenzíven dolgozni, amíg el nem érjük, hogy minden orthodox zsidó ama kék fehér lobogó alá áll, melynek legfőbb pajzsa: a Tóra!

Lapzártáig még nem kaptuk meg a kongresszusi választások teljes eredményeit, de már kétségtelen, — hacsak nem lesz meghamisítva — hogy ez az E. Zs. N. Sz. eddigi politikájának csufos kudarcát jelenti. A felfogása miatt állandóan lekicsinyített és kigunyolt Mizrachi az, amely a kongresszusi választásoknál az abszolút többségnek szavazatát szerezte meg magának. A legnagyobb zsidó centrumokban a Mizrachi ideológia 60-100 %-ik nyert megnyilatkozást a cionista választók szavazataiban.

A károlyi főrabbi széjjel akarja robbantani az összes erdélyi hitközségeket

Kitört a nyílt harc a Kohn David párt és a nagyváradai főrabbi között.

Nagyvárad. Akik évek óta figyelik lépünk irányát és mentalitását azok láthatják, hogy mi mindenkor a dolgok lényegét látjuk meg azokban az áldatlan harcokban, melyek évek óta dúlnak a nagy erdélyi hitközségekben. Először jött a szatmári nagy harc, mely még folyik és nem is lesz egyhamar vége. Azután tombolt a nagy öszvecsapás a kolozsvári hitközségben, az egymás ellen küzdött két párt között, bojtányok és hatósági beavatkozások tették kinossá a zsidóság helyzetét. Most ismét kiéleződött a harc és nem tudni mily vézetet tartogat a nagy hitközségeknek. A harmadik „hadterület” a nagyváradai hitközség lett. A „Népünk” nem akart résztvenni ennek a harcnak apró guerilla megnyilvánulásában. Mi tudtuk és mindazok, akik az elmúlt rezsím, tagjai voltak tudták nagyon jól az első perctől kezdve, hogy az eltávozott éra elleni hangulat előidézése csak taktikai fogás volt azok részéről, akik az egész harcot inszenálták. Csak egy „hadmozdulat” volt, melyre szükségük volt azoknak, akik irányítják ezt és a többi harcokat.

Most, amikor már a harc rendje kialakult, újból és nyomatékosan rámutatunk arra, hogy itt két zsidó irányzat élet-halál harcáról van szó. Itt az erdélyi határok közé szorított vallásos zsidóság két külön frakciójának harcáról van szó, a hitközségek életében levő hegemoniáért. A régi kulturortodoxia askenázi irányzata pedig nagy erőfeszítéssel tartja a frontot a fámadó és a mind agresszívebbé váló károlyi chasszidizmussal szembe. És nem is lenne olyan veszedelmes, ha ez a harc becsületes őszinte intenciót képviselne, de ez egy szégyenteljes romboló hadjárat. Eme önző és rosszindulatú chasszidizmus vezérkari főnöke és irányítója Teitelbaum Joél károlyi főrabbi. Felelőségünk teljes tudatában állítjuk és nyíltan valljuk, hogy minden harc és egyenletkezés, mely az erdélyi három nagy hitközségben dúl hosszú évek óta, a károlyi főrabbi és környezetének machinációja. Amint hogy nem kevésbé dúl ezen harc sok más hitközségben, ahol a károlyi főrabbi érdekei azt úgy kívánják. De nem csak beiföldön, hanem külföldön is. Példa erre a magyarországi Büdöszentmihály kis hitközségének esete is, ahol a károlyi főrabbi veje miatt dultak fel a kis hitközség belbékéjét. Erre azonban legközelebb térünk vissza. Kötelek lehetne őszintén a harcnak azokról az érdekes és igen sokszor tragikus fázisairól, mely nyugtalanítja a zsidóság közéletét. A harc végcélja a károlyiak szemében: vagy elfoglalni az összes hitközségeket, bármily eszközökkel, vagy ha nem sikerül: kettészakítani az ortodoxiát, ezt a két eszközt tartják szem előtt és minden lépésüket ez irányítja.

A legutóbb Kolozsvárról megtörtént Központi Irodai választmányi ülést is e célból hívták össze. Wézel Albert főrabbielnök Marienbadba üdül. S ezt az alkalmat használták ki arra, a károlyi chasszidok, hogy megint elkövesseken olyan erőszakos lépéseket, mely újukat szabaddá teszi a hitközségek hegemoniájának elnyeréséhez. Feltételezzük, ha Wézel elnök jelen van az események is más-kép alakulnak. Tárgyalták a szatmári kérdést. Ez „szívügye” Teitelbaum Joél főrabbi urnak. Ott az ő „harc bázisa”. Ezt szerelné legelőször meghódítani. És most már megírhatjuk, hogy az ő lemondása a szatmári főrabbi székéről, amint arról utóbb meggyőződhetünk, szintén csak „taktikai” fogás volt. Mi pedig azt mertük hinni, hogy a károlyi főrabbi lemondása becsületes intenciótól vezelve, őszinte. Tisztelettel fogadtuk és kommentáltuk mint a a béke nemes megnyilatkozását, meg kellett azonban Erdély zsidó közvéleményével győződnünk, hogy a károlyi főrabbi békekészsége nem egyéb — taktikázásnál — öns érdekéért.

Most pedig a tűz fészke: Nagyvárad. Itt nagyszertűen jártak a károlyi chasszid irányzat hívei. Sikerült nekik néhány túlfutott ambíciója és más érdektől hajtott askenázi mentalitású embert faltöröknek beállítani. Sikerült olyan gyűlölködést inagurálni, mely az ő céljaik irányvonalában áll. Sikerült egy olyan mániákus, beszámíthatóságát saját maga állal is kétségbe vonó öreg askenázi, mint Kohn Dávid „zászlónak” felhasználni. Meg még egy néhány embert, akik a megnyomorított hitközségtől még mindig várnak anyagi, vagy elhelyezkedési lehetőséget. A minden raffinált harci eszközöket meg nem vető chasszidok csoportjának, ezek beálltak huzni egy kocsit, melynek ostarát az azt jól használó Teitelbaum Joél kezeli. És rajtaülnek ezen a szekéren, a károlyi chasszidok, míg a huzók, a szegény, félrevezetett askenáziok, akik most már ideje, hogy meglássák, hogy mi lett és még mi lesz belőlük. Hová vezet végzetes lépésük...

Csak rövid szavakban foglaljuk össze a legutóbbi eseményeket, melyek alig néhány nap alatt zajlottak le. Az imert miniszteri döntés, mely a régi vezetőséget állította be vissza a nagyváradai orth. hitközség élére úgy intézkedett, hogy 60 napon belül újból meg kell tartani a választásokat. Ez a választás július 25-én ki is volt tűzve. Az utolsó percben a Központi Iroda kérte, a választás elhalasztását, a Kohn Dávid párt kérelmére. Erre azután megtörtént az a döntés a Központi Iroda választmányi ülésein, mely eddig páratalanul áll az ortodox zsidóság történetében. És ez a legkarakterisztikusabb és ebből látható — mindazok részére, akik eddig nem láttak, vagy nem akartak látni, — hogy milyen erők mozgatják itt az eseményeket.

Fuchs Benjámin főrabbi is résztvett ezen a

központi irodai gyűlésen. Felvonultak ellene (és ezt jól figyeljük meg, hogy „ellene”) mindazok, akik „Kohn Dávid párt” név alatt már korábban megkényszeríték a nagyváradai főrabbi tekintélyének aláaknázását. Tették ezt a legfurcsább és a legkérelmetlenebb és hírhedtsége által ismertté vált károlyi chasszidizmus módszereivel, a Kol Kojréval, melyben a legcsunyább hangon támadják a nagyváradai főrabbit. Ezek a rabbiellenes hívek valamennyien felvonultak Kolozsvárra. És amikor pedig a váradai hitközség ügyére került a sor, akkor a nagyváradai főrabbi erősen tiltakozott az ellen, hogy bármely hitközség belső ügyeibe, annak főrabbijának megkerülésével a Központi Iroda választmánya beavatkozzék. Vázolta álláspontját, mely szerint a hitközségek választási pártok állanak harciasan szemben egymással és a hitközség tagjai hivatottak arra, hogy eldöntsék, melyik párt vezesse tovább a hitközség ügyeit. A károlyi főrabbi azonban a szatmári ügyből kifolyólag úgy érezte, hogy a váradai főrabbinak, a szatmári rabbiállás ügyében elfoglalt gerinces álláspontjairól, revánsal tartozik, hiszen újat állta a nagy szatmári hitközség széjjelszakításának, — ezért tehát most ragadta meg a pillanatot, amikor a széjjelzúlesztés magját elhintheti a váradai hitközségben is és egyúttal a váradai főrabbit is diszkreditálja.

Tekintettel arra, hogy a váradai hitközség hivatalosan, mint olyan nem is képviseltette magát és csupán egy átiratban kérte a vitás ügyben, egy rabbiállásból álló választott bíróság kiküldését, nem volt módja támogatni a nagyváradai főrabbit a választmányi ülésen. Pedig két irányban lett volna szükség erre a támogatásra. Egyrészt saját híveinek, a Kohn-Ullman pártnak rosszindulatával szemben, másrészt a károlyi főrabbi egresszivitásával kapcsolatban.

A központi irodai választmányi ülése, mely mindenek nevezhető volt, csak legális és parlamentáris gyűlésnek nem, hiszen a statiszták nagy száma és agresszivitása lehetetlenné tették a gyűlés komoly megtartását és teljesen törvénytelen volt úgy az összehívás, a gyűlés lefolytatása, valamint a hozott határozatok szempontjából is. Hiszen a Központi Iroda választmányi határozat, melynek megtörténtét kétségbevonjuk, szembeszállt a kultuszminiszterrel, szembeszállt az Iroda elnökének intencióival, szembeszállt saját alapszabályaival és szembeszállt a vallás legkonzervatívabb felfogásával, amely előírja ez esetben, a választott bíróság kiküldését. Itt egy páratlan önkény történt, melyhez nem adhatott statisztériát sem a váradai legális hitközség, sem pedig a nagyváradai főrabbi. A Központi Iroda szempontjából is, természetesen súlyos következményekkel járhat a kultuszminiszterium elleni törvénytelenesség eme lázas halmozása.

Lényegében nem történt ott határozat, csupán a károlyi főrabbi ismert agresszivitása volt az, amely még a szavazást is mellőztette, ezekben a nagyfontosságú kérdésben. A nagyváradai főrabbi erősen kikelt a károlyi főrabbi tekintetnélküli önkényeskedése ellen és ennek hangosan kifejezést is adott.

Amidőn pedig a károlyi főrabbi megmondatlanságaival bántotta meg a nagyváradai hitközséget, akkor a váradai főrabbi sodrából kijött a következőkben vágott oda a károlyi rabbinak:

— Kroler Rof, haben Sie derechere vor Grosswardeiner kehille!...

Hiába volt azonban a váradai főrabbi gerinces föllépése, az ország legnagyobb hitközségének presztízse és autonómiaja érdekében, a korlátoltság domináló erje annyira megdermesztette a józanabb gondolkozású rabbi és világi vezérférfiakat is, hogy nagy ordítások közepette ellenállás nélkül sikerült oly sérelmes határozatot diktálni, mely egyidejűleg a Központi Iroda jövőbeni létét is teljesen kétségessé fogja tenni. A váradai főrabbi az igazságtalan és jogellenes határozat kérészakolásiának láttára belátta, hogy jelen körülmények között neki, azon választmányi ülésen, amely hitközséget ily durva módon megsértette és a rabbiellenes presztízst is ennyire destrualta, nincs mit keresnie és otthagya a gyűlést.

Egy nagy hiba kétségtelenül a váradai orth. hitközség részéről is történt azzal, hogy számolni kellett volna azon terrorttal, ami a Központi Irodánál dominál. Nem gondoskodtak — talán nobilitásból — megfelelő képviselőkről, holott tudniok kellett volna, hogy passzivitással nem lehet az erőszak eme prototypusaival háborút nyerni... Így történt, hogy a váradai főrabbi távozásával, mivel egyidejűleg több világi delegátus is elhagyta a gyűlést, könnyű volt az egyedül maradt sötétlelkűségnek győzelmet aratni...

Amikor a nagyváradai hitközség vezetőségéhez megérkezett ez a kvalifikálatlan határozat, akkor a vezetőség úgy határozott, hogy dacára annak, hogy törvényadta jogánál fogva és a miniszteri rendelkezés folytán nincs jogosítva átadni a vezetést az ugynevezett Kohn pártnak, amelynek megválasztását a kultuszminiszterium nullifikálta, a béke érdekében, dacára annak, hogy joga volna a Központi Irodát is Din Tora elé hívni, jog- és alapszabályellenes ténykedése miatt, inkább a békés utat választja és a nagyváradai főrabbi kezébe tette le, a további intézkedés jogát. Fuchs főrabbi a békés áthidalás érdekében, a Kohn pártnak elnökhe-

lyettesét, Motzen Sámuel bízta meg a hitközség ideiglenes vezetésével mindaddig, amíg a miniszteri rendelkezés értelmében, a választás levezethető lesz. Motzen a főrabbi megbízásának eleget akart tenni és el akarta foglalni helyét. Erre jöttek ismét a „botosok”. A Kohn pártnak nem konvenitált, hogy Motzen legyen a vezető, akivel időközben összeveszett. Kohn Dávid, az őt jellemző megmondatlansággal és szangvinizmussal, erőlyes hangon azt követelte a botosok élén, hogy Motzen adja neki át az elnökséget, melyről annak idején végérvényesen, a jegyzőkönyvek szerint, lemondott. Motzen Samu nem riadt meg a botosok fenyegető terrorjától és Costescu rendőrigazgató asszisztálása mellett, akit a polgármester utasított az installációra, felszólította Kohn Dávidot, hogy ne lépjen fel oly agresszíven vele szembe és is távozást ajánlott a botos hadseregnek. (Ide juttatták Kohn Dávid, Ullman István és társai a hitközséget, hogy Costescu rendőrigazgatónak kell közbelépni, hogy az általuk választott elnökhelyettes elfoglalhassa elnöki székét, melyet nekik juttatott ideiglenesen a kolozsvári téves, rosszindulatú és terrorisztikus döntés!)

Igy áll ma a helyzet. A nagykárolyi segédlettel és dirigálással folytatott harc új fázishoz érkezett. Kohn Dávid és társai nyíltan megindították a harcot a főrabbi ellen. Egyet teszünk ezer ellen, hogy a 74 éves Kohn Dávid már korának is megfelelő rövidlátással még ma sem látja, hogy mire használja fel nevét Ullmann Ábrahám és társai. Az az Ullmann Ábrahám, aki a Központi Iroda gyűléséről egyenesen Bukaresztbe utazott és most már lenn kilincsel a kultuszminiszteriumban, hogy megszeresse ehez a törvénytelen lépéshez a miniszterium aprobációját. Nem hisszük, hogy sikerülne neki ez. De aki ismeri ennek a tábornak kiméltelenségét, lehet, hogy történiik olyasmi, ami arculcsapása volna minden józan elgondolásnak.

A Kol Koré hívei ezek után még lisztelegni akartak a váradai főrabbinál, abból az alkalomból, hogy Kolozsváron megszegyenítették saját moré deaszrejukat. Fuchs főrabbi azonban nem volt hajlandó fogadni őket. Ezt az alakulatot, mely olyanokból áll, akiknek legfőbb céljuk a rombolás és most már nyíltan kijöttek a színel, Megmutatták, hogy itt nem a Mittelmann rezsím elleni harc volt a cél, hanem:

a károlyi chasszidizmus és csatlósai számára meghódítani minden áron a váradai hitközséget. Ha ez nem megy, akkor két vagy több részre robbantani a váradai hitközséget, amint hogy ezt akarják Szatmáron és Kolozsváron is. Cél ezenkívül: Fuchs Benjámin főrabbit a harcok tüzebe állítani, tekintélyt végleg lerombolni és Teitelbaum Joél győzelmét kivívni.

Erev Tisebeav napján történt ez és azt kérdezzük ezek után, echo...

Sírás hangján kell megemlékezzünk ezekről a gyászos eseményekről. A nagyváradai hitközséget erköcsi és anyagi tönk szélére juttatták ezek az átkos tesztvérharcok. Ember-ember ellen gyűlölködik. Az eskenázok törvényről, rendről és igazságról alkotott évlizedes beidgzésű nobilis felfogása feltett éképpen akar győzedelmeskedni a senkire és semmire tekintettel nem lévő károlyizmus.

Szűgyeljük és elkeseredik szívünk, amikor látjuk, hogy egy oly különben egészséges szervezet, mint amilyen a váradai hitközség, hogyan válik a gyűlölködés folytán a romlás és pusztulás martalékává.

Mikor fog már a józan belátás győzni? Mikor?...

A „Calendarul” szeazációs leleplezései

Numerus-clauzust ígért a kormány a diákoknak.

Bukarest. — A Vaszgárda hivatalos lapja a „Calendarul” egyik legutóbbi számában szenzációs leleplezéseket közöl Vajda minisztereinek és Tilea államtitkár ígéreteiről, amelyet állítólag Eforia Tekirgiden, a diákság vezetőinek tettek. E szerint úgy Vajda, mint Tilea kijelentették, hogy mindenben teljesen egyetértenek a diáksággal, a numerus-clauzust ők is állami problémának tekintik, amelyet föltétlenül meg kell oldani. Így igen fontosnak tartják, a diákság vezetőivel együtt, hogy nemcsak a közép és főiskolákon, de a szabad foglalkozásokban és iparban is bevezessék a numerus-clauzust és gondoskodjanak a román elemek elsőbbségéről az ország minden területén. A Calendarul szerint a minisztereink még azt is tanácsolta a diákságnak, hogy folytassák tovább harcaikat eddigi céklüzéseikért.

Amennyiben tényleg hiteles érvénnyel bír a „Calendarul” ismételt megerősített közlése, úgy Románia kisebbségei és főként zsidósága viharos és szomorú napok elé tekint. Épen ezért a zsidó parlamenteknek már most nyilatkozatra kell bírniok a kormányelnököt, hogy a román zsidóság fel tudja vértetni magát az elkövetkező harcokra. Mert elmúltak azok az idők, amikor tehetetlenül átadtuk magunkat a véres pogromok és antiszemita barbárságok minden áramlatának.

A XVIII-ik cionista kongresszus problémái

Dr. Gottesmann L. L. a kelet-szlavenszói cionista-revizionista vezetője, július 22-én a kassai rádióban tartotta meg ezen előadását, mely aktualitásánál fogva érdeklődésre tarthat számot.

26 éve annak, hogy nagynevű vezérünk, Theodor Herzl, összehívta az első cionista kongresszust Baseli. 26 éve annak, hogy megszületett „a politikai cionizmus,” és ezzel a zsidóság olyan politikai fórumot alapított meg, mely hivatott arra, hogy a zsidó tömegek szócsöve legyen a világ részére és hogy a világ minden nemzete a zsidóság eme manifesztációjától várja a zsidóság nemzeti megújítását.

Az első kongresszustól a 18-ikig azonban, melyet Prágába hívtak össze, a cionizmus eme reprezentáns fóruma sok változáson ment keresztül. „Változás” talán kevés. Irányát, célját, Herzl szellemét sokban feladta, de ami a Herzl-cionizmus hű követőit a legfájdalmasabban érinti: megtagadta a cionizmus egyedüli éltető erejét, lüktető életét, a zsidó tömegek nyomorának egyedüli kivezető útját: zsidó országot, zsidó felépítését a Jordán mindkét partján!

A cionizmus utja az első kongresszustól a 18-ikig megváltoztatta Herzl elgondolását, félreértette alapvető munkájának a „Judenstaat” c. nagy művének szellemét. Az első kongresszuson alapvetőleg le lett szegezve az, hogy a cionizmus célja egy közjogilag biztosított zsidó állam fellépítése Palesztinában.

Herzl prófétai előrelátása már akkor helyesen fogta fel a zsidó kérdést, mert a zsidókérdés állandó aktualitását nemzeti kisebbségben látja és ennek következtében megoldásának csakis egy lehetőségét látja; zsidó országot, zsidó többséggel, szerezni!

Herzl halála után utódai feladták ezen irányzatot és a 8-ik kongresszus már kimondta azt, hogy a gazdasági alap, a kolonizációs előfeltétele a zsidó otthon megalapításának. Eltértek ezzel a cionizmus alapvető gondolatától és a zsidó állam helyét, egy gazdasági centrumot kívántak alapítani, az otthonukból elűzött szegény zsidó rétegek részére. Félreismerve ezzel a zsidóság egyedüli kivezető útját, ismét visszaesvén az asszimiláció beteges elképzelésébe, hogy a cionizmus nem az összsidó-

ság, hanem csak bizonyos rétegének megoldását jelenti.

Időközben aztán még egy egészen új irányzat is igyekezett tért hódítani. Az ugynevezett szellemi centrum Palesztinában, mint a zsidóság kulturális hátgerince, amely hirdetőjének, Achad Haam elgondolása szerint, az összsidóság összefogására és annak további erősítésére szolgál.

A zsidóság mai helyzete világosan bebizonyította a Herzl által mutatott ut egyedüli helyességét és mint a zsidókérdés egyedüli megoldását. Palesztina mint zsidó állam, zsidó többséggel, a Jordán mindkét

partján a jelszó, amit a 18-ik kongresszus zászlajára kell írva legyen.

Már Herzl megmondotta: a zsidó államot építő gépezetének hajtó ereje a zsidó nyomor — ha ezt az óriási erőt kellőleg szervezik és felhasználják.

Zsidó testvéreim! Nézzünk csak körül az egész világban. Volt-e már a vallása, zsidó nemzeti voltának ezen intengrns része, saját véreitől annyira kicsufolva és kigunyolva? Volt-e már gazdasági léte, mindennapi kenyere annyira aláknázva, hogy milliók nem tudják meg lesz e még holnap a mindennapi kenyere, lesz e holnap hol lehajtani fáradt fejüket, kipihenni összetört, a vándorlástól összeroppant testüket?

Fogakat pénzért kaphat

-de soha a sajátjait!

Elmulott évek -
elvesztett fogak
- vissza nem térnek.

Fogkö — fogaink gyilkosa!

De bármennyire veszélyes is a fogkö, könnyen és örökre eltávolítható. Kalodont a Dr. Bräunlich féle tudományosan elismert sulfurizinoleatot tartalmazza, mely fokozatosan és biztosan eltávolítja a fogkövet. Ezért: tisztítsák fogukat reggel és este Kalodont-al!

KALODONT

Fogkö ellen

A harmadik birodalom bemutatkozik

Németország a barnainges terror alatt

Írta: Ernst Testis. Fordította: Révész Gyula.

Mai számunkban megkezdjük Ernst Testis nagy feltűnést keltező munkájának közlését, amely drámai erővel vetíti az olvasó elé Hitler birodalmának minden borzalmát és ellentmondásait. A rendkívül elevenséggel felvázolt történelmi riport lapunk hasábjain jelenik meg első ízben magyar fordításban.

I.

Mi van a berlini zászlótenger alatt?

Átélttem az emberiségnek a világháború óta legnagyobb szegényét és legretentőbb borzalmait. Németország, hatvanötmillió német, a barna gyilkosuralom alatt! A rablógylkosság pártja lett az Állam és most berendezkedik. Ez kívülről így néz ki:

Minden felzászlóva! A tetőkről, az ablakokból fekete-fehér-piros és horogkeresztes zászlók lobognak. A horogkeresztes, pirosalapozású zászlók vannak többségben. Az uccákon kis zászlókat árulnak és sok ember tér haza kezében fekete-fehér-piros, vagy horogkeresztes zászlóval, gondokkal terhelt, aggódva, megzavartan, kezében a „Nemzet Fellámadásának” jelével.

Barna uniformisos csoportok marsolnak, kisebb szakaszok és teljes századok az uccákon fel és alá, élükön nem egyszer háború előtti uniformisba öltözött lisztekkel.

Magasbaemelt kézzel üdvözlük egymást, kommandószavak röpködnek. A gyerekek barna uniformist hordanak, de legalábbis a barna inget és sapkát. És egyre gyakrabban lehet látni uniformisos nácinőket.

A Schupo (Schutz polizist: államrendőr) minden posztón karabinerrel a kezében áll. A pályaudvarokon és a legtöbb nyilvános helyiség előtt ott látni az új segédrendőrséget, tengerkék egyenruhában. Figyelemreméltó, ahogy a németeknél minden alkalomra azonnal kész egy egyenruha... De a legtöbb segédrendőrt csak karszalagjáról lehet felismerni, azonban ez is teljesen felesleges, mert az, aki barna uniformist hord puszta, így is ura az uccának, ura a városnak, ura minden más embernek, akik nem mások, mint szerencsétlen rabszolgák.

Eközben folytonosan rendőrautók száguldanak az uccákon szirénabugással, barna egyénekké tömve.

Sok ember él Berlinben, aki az egészről nem lát mást, csak ezt. Az ujságok semmiről sem adnak hírt, csak hallomásból lehet tudni mindent, egyre kevesebbet, mert az aggodalom, a páni félelem érzése óráról-órára súlyosodik és mint a legbiztosabb cenzura, szorosra zárja az ajkakat, elnépteleníti az uccákat és kávéházakat. Csak a Friedrich-strasse 243 számú — üresen álló gyárból náci karszárnyává alakított — épület előtt állnak nagy számban a barna örök, fegyverrel a vállukon, vagy revolverrel az övükben, autók robognak ki és be barna csapatokkal megrakva. Azok, akik a közvelel közelben laknak, éjjel képtelenek

aludni, elfolytott hörgések és sikolyok hangzanak az épületekből, sőt nappal is gyakran hallani lövéseket, de ezt szóvátneni mindenki óvakodik. Mesélik, hogy a ház körül gyakran találhatnak széttroncsolt holttesteket, amelyeket aztán a rendőrség szedett össze. Egyébként ezt a házat április negyedikén áthelyezték. Ez azonban csak egy a számtalan közül, amelyekkel Berlin tele van szórva. Ezek a Barna Házak, Barna Otthonok, Barna Csoportok, Barna Emeletek; akárhogy is hívják őket — a nevük. Borzalom.

A főleg munkások és egyszerűbb emberek által lakott negyedekben a járókelő gyakran láthat barna egyenruhásokat magánházak előtt állni, revolverrel a kezében. A házból ilyenkor kétségbeesett sikoltozást, sőt néha lövéseket is hallani. A rendes rendőr ezt érdeklődés nélkül hallgatja és nézi végig, mintha ez a világ legtermészetesebb dolga volna. Egyszer meg akartam állni egy ilyen „látogatás” alatt lévő ház előtt, hogy megfigyeljem, hogy mi is történik itt, de az őrtálló náci, akinek mégcsak karszallaga sem volt, rámkiabált: „Tovább-állni! Ereggy a fenébe!”

Gyakran látni letartóztatottakat, amint csoportosan mennek a barnaingesek között, magasra emelt kezekkel. Nagyon gyorsan kell menniük és ebben a pusztaságban egyre ösztönzi őket. Némelyik barna ifjú rendőrkutyát vezet, némelyik lovon kíséri a magasraemelt karukat. De a legtöbb letartóztatottat éjszaka, elhagyott uccákon át viszik. A legtöbb alig van felöltözve, alsóruhában,

Mint álom, úgy suhantak el az utolsó száz év világmegváltó eszméi, emberi jogai, alapvető igazságai és százféle vívmányai mellettünk és mint egy csunya, gonosz álom, mint bénító lidércnyomás pergettek le szemünk előtt a németországi testvéreink testi és lelki összeroppanása. Hiába adták legjobbjait a német tudománynak, hiába állottak a német irodalom első soraiban, hiába áldozták fel életüket és vérüket a nagy világháború oltárára — 600,000 zsidó testvér kezébe vándorbotot nyomtak. Pedig egy országban sem asszimilálódtak zsidó testvéreink annyira az államalkotó többséghez, mint Németországban. Egy országban sem érezték magukat a zsidók biztosabban, otthoniasabban, sőt sokan nemzetesebbek voltak a németeknél. És mi volt e magas kulturájú népnek a válasza? Hogyan reagált dicsőséget, hirt, Nobel-díjjakat szellemi és technikai vívmányokat hozó állampolgárainak hűségére, áldozatkészségére? Azzal, hogy éhhalálra ítélte, hogy másodrendű embernek bélyegezte, hogy mindennemű megélhetési lehetőségétől megfosztotta őket!

Sehol a zsidóság történetében nem találkozunk az asszimiláció hazugságának ilyen hatalmas méretű mementójával! Soha nem volt a zsidóság lelkileg annyira megalázva, sohasem volt zsidó volta annyira céltáblája egy államhatalom hivatalos politikájának. A gettó sárga foltja ismét kísért! A zsidót ismét minden bűn vádlottjaként állítja pellengére és meggyalázza ereszt a honlalanok és nincstelenség útjára! És mindez miért? Mert ellent fordított állni az évezredes asszimiláció folyamatnak; mert míg a nagy nemzetek eltűntek a történet színpadjáról, megtartotta nemzeti voltát; mert életképességét bebizonyítva életkedvéhez ragaszkodik: mert élni akar egy szebb és jobb jövőért!

Ezért zsidó testvéreim, nyugodt méltósággal nézzetek a gonoszak szeméibe, méltóságos türelemmel menjetek el az ócsarlók mellett és büszke, önérzetes lelkiismerettel hordjátok a sárga foltot! Ez a szellem lebegjen a prágai 18-ik cionista kongresszus fölött és ez adja meg nektek az erőt, az életet egy boldogabb jövőhöz!

Rajtatok mulik, zsidó testvérek, hogy a zsidóság mostani katasztrófájából a zsidó államot kovácsoljuk.

A zsidó tömegek katasztrófális gazdasági és szociális helyzete a cionizmust és Erec Izrael felépítésének kérdését előtérbe hozta. A zsidó tömegek gazdasági és kulturális haláltusája az egyes országokban

már a végét járja és a kivándorlási vágy óriási. Nemcsak zsidósága áll utrakészen, hanem számtalan ország millióinak talpa alatt ég a föld és sóvárgó tekintettel, reszkető szívvel várják megmentésüket. Azonban ez eddigi tradicionális, bevándorlásra alkalmas országok el vannak zárva részükre. Ezért az ezen nyomorban szenvedő zsidó tömegeknek azonnali áttelepítése Erec Izraelbe az egyedüli kiút a fenyegető katasztrófából. A zsidó nyomor kiútja: a zsidó állam! A cionizmus végcélja tehát nem szabad, hogy más legyen, mint Palesztina mielőbbi átalakítása egy önállóan kormányzott, a Jordán mindkét partját elterülő, zsidó többséggel bíró Zsidóországgá! És ha tekintetbe vesszük a zsidóság mai tragikus helyzetét, úgy akkor annak megvalósítása nem szabad hogy utópiának, fantáziának lássék, hanem igen is a következő évek egyedüli feladatának kell, hogy tekintessék.

Fontos határozat előtt fog állani a kongresszus, amikor az immigrációs politika lesz napirenden. Itt azt fog kellenni leszögezni, hogy a bevándorló emberanyag nemcsak egy speciálisan válogatott, ideális motivumoktól áthatott osztályharc gyűléstől mentes, a cionizmus magas eszméjétől meggyőződött és nem az internacionális karmában vergődő ifjúság legyen, hanem hogy a középosztály, a kisiparos, a kiskereskedő is otthonra találjon.

Nagy harcok várhatók a Jewish Agency kérdése körül. A zsidóság ezen legmagasabb fórumának az összetétele az eddigi politika hibáinak a legfőbb hordozója. Existenciájának négy évében a zsidó állam megvalósítását csak hátráltatta. Tagjainak összetétele, melyben a nemcionisták viszik a főszerepet, lehetetlenné teszi, hogy továbbra is megmaradjon a zsidóság reprezentálásának. Helyette kell egy a zsidó tömeget reprezentáló, a zsidó állam felépítését követelő Jewish Agencyt kell életbe léptetni.

A legnagyobb feladat előtt áll akkor a kongresszus, amikor meg kell tisztítani a cionizmus kék fehér lobogóját a vörös foltoktól. Ezen feladatát azonban radikálisan kell, hogy elintézzék! Radikálisan, mert minden nap, minden óra, sőt minden perc egy zsidó lélek elvesztését jelenti. Mert a cionizmus ideális eszme és nem bérharc! Nemzeti mozgalom, a zsidóságot megváltó eszme és nem egy világot megváltó gondolat, még kevésbé a nemzeti érzést ta-

gadó, mindent bontó és pusztító bacilus.

„Egy isten, egy nép, egy ország, a thóra szellemében!” Ez legyen a jelszavunk! Minden erő kell, hogy koncentrálódjék az ország felépítésére és minden személy, minden csoport gazdasági érdeke csakis ennek a szolgálatában álljon. Nem szabad ezen építő munkát azzal hátráltatni, hogy az osztályharc gyűlölködő szellemével inficiálják a nemzeti erőket és zsidó testvérek ellen idegen, ellenséges népekkel közös rajonlatot alkossanak. Őrizkedjétek ilyen eszméktől, mert ez a zsidó állam pusztulását jelenti! Tarsátok távol magatokat ilyen gyülekezettől, mert ezek nem cionisták, még kevésbé zsidók, mert testvéri szeretet helyett gyűlöletet, megváltás helyett chaost, építés helyett pusztulást, zsidó anyaföld helyett marxista települést hirdetnek!

Zsidó testvéreim! Térjétek magatokhoz! Ne imádjatok idegen bálványokat, amikor meg van a zsidó Istenetek! Térjétek vissza a zsidósághoz, merüljétek el a zsidó vallásban és megfogjátok találni mindazt, amiután délibábként futkostok. A zsidó vallás szocializmusa, etikája és eszméi oly gyönyörűek és magasak, hogy ha azokat ismernétek, semmiféle „izmusra” nem volna szükségtek.

Emberi egyenlőség, zsidó testvériség etikáján álló vezetést és orientációt akarunk, hasonlóan a többi néphez. Építsük fel előbb országunkat, mentjük meg nyomorgó testvéreinket, erősítsük meg előbb önálló államunk pillérjeit, tekintünk előbb minden zsidóban testvért, barátot térjünk előbb vissza a zsidó egyéniségünkhöz, zsidó nemzetünkhöz, ősi hitünkhöz, — építsük fel előbb a szabad, önálló zsidó államot a Jordán mindkét partján — és akkor jöhetünk majd mindezen eszmékkel, amely ma halálunkat jelenti!

Zsidó testvéreim! Amikor az éther rezgése elviszik gyenge hangomat a világ minden tájára felé, akkor csak egyetlen egy kívánságom van: Az, hogy ezen szózatomban találja meg az utat szívetekhez.

Testvéri szeretettel, az összes nemzeti erők összefogásával felépíteni a szabad, önálló, zsidó államot a Jordán mindkét partján. Ha ezt megszívlelitek, akkor a 18-ik kongresszusnak nem lesz problémája, mely széjjelválaszt, hanem csak egy munkaprogramja lesz, amely megvalósítja évezredes imánkat:

Lesonoch haboo bejirsulajim.

mezitláb. Nem engedték meg nekik még a cipőt sem felhúzni.

Már jóval a zsidó bojkott kihirdetése előtt, sok üzletben és áruházban kárt tettek, mindenfelé a városban betört kirakatok ástóknak. A rikkancsok — maguk is barna egyenruhában ordítva árusítják a különböző náci lapokat. A rohamosztagosok kiadtak egy broszurát: „A zsidók gyilkosságot terveznek Hitler ellen!”

Az utóbbi időben a hivatásos újságarusoknál ismét kapható kommunista irodalom. Természetesen csak titokban és ezek az árusok bámulatra méltó éleslátással tudják megítélni, hogy kinek adhatnak el ilyen sajtóterméket. Hiszen nagyon sokat kockáztatnak ezzel. A „Rothe Fahne” időről időre lerektografált példányokban jelenik meg, de megjelennek különböző nyomtatott időszakos lapok is, mint például a Mozaik, amelyek ártatlan magazininformációban írják meg a náci terror borzalmait.

A könyvkereskedések kirakataiban úgy szólván csak a hivatalos náci irodalom termékeit látni, mintha a németek soha mást nem irtak volna.

Berlin koldusai már ezelőtt is híresek voltak elszántságukról. Legtöbbször nem koldultak, hanem követeltek. Az adománygyűjtésnek ezt a módját most az üldözöttek és körözés alatt állók gyakorolják, akik megszöktek, vagy akik elrejtőzni voltak kénytelenek és nincs a legcsekélyebb módjuk sem zaklatott életük fenntartására. Már tudják, hogy kikhez fordulhatnak. Irodákba, üzletekbe nyitnak be, de járókellőket is

megszólítanak. A legtöbbjükön még verésnyomok is látszanak és ritkán kérnek hiába. Szemtanuja voltam egy esetnek, amikor egy idősebb, szegényesen öltözött nő — nyilván valami kis hivatalnoknő — formálisan felajánlott egy márkát egynek, az üldözések áldozatai közül.

A kávéházak napról-napra üresebbek, elhagyottabbak. Számtalanszor megtörtént, hogy megtámadtak kávéházakat, a vendégeket kiverték, asztalokat, székeket, ablakokat összetörték, gyakran revolver és bicska is szerepet játszott ilyenkor. Így az ember gyakran szemtanuja lehetett olyan eseteknek, mint a következő: Március 13-án az egyik legelőkelőbb vendéglőben étkeztem, amikor egy hosszurandított civil állított be, aki egykori tisztnek nézett ki. A gomblyukában vaskereszt és horogkereszt. Két igen jól öltözött hölgy mellé telepedett le és hangosan, hogy mindenki meghallhassa, így szólt:

— Minden idegenfajut ki kell irtani. Göring kijelentette: minden kilőtt golyó az én golyóm. Ő magára veszi a felelősséget!

Mondanom sem kell, hogy a kávéház öt perc alatt kiürült. Csak az a két nő, akik mellé a magas civil leült, nem mert moccanni.

Gyakran használják fel a kávéházakat embercspadának is. A lelkes nemzeti szocialisták, egyenruhában, vagy anélkül, spiclinek lépnek fel és sokaknak vált végzettsé, hogy egy vigyázatlan szót ejtett el. Az illet diszkrétan követésre szólítják fel és ezek aztán eltűnnek, megtalálhatatlanul.

Csak ritkán hallani véletlenül valami továbbított sorsáról. A berlini atmoszféra jelenleg olyasmis, mint a római császárcsarnok alatt: Barát a barátnak, testvér a testvérek nem hisz többé.

... Én külföldi vagyok és író és éppen a londoni Times tudósítójával jártam arra, amikor a Reichstag kupolájából a lángok előtörttek. Ritka alkalom egy újságírónak és a Times már a következő reggel hozta az égő épület rádiófényképét. De egyikünk sem sejtette, hogy egy a tüzfény Németország felett a réméséget és embertelen kinzások éjszakáját fogja megvilágítani. Az igazi Berlin azonban szemmeláthatólag jobban kiismerte magát. Az ismertebb írók közül sokan még aznap éjszaka elmenekültek Németországból, amely csakhamar egy hatalmas, vértől és szennyből csepegő börtönné vált. Sokan érkeztek ezen az éjszakán fáradtan, csomag nélkül, pusztán személyüket mentve Prágába, Bécsbe, Párisba.

Március első napjaiban egy angol újságban a hivatalos Reuter iroda jelentését olvastam: „A kinzásokról szóló hírek csökkenőben vannak”. Március 14-én a „Deutscher Allgemeiner Zeitungban”, Hugenberg lapjában, a mai Németország egyetlen tessék-lássék ellenzéki lapjában ez állt: „A rohamcsapatok vezetésének magánbiráskodása Berlinben páni rémületet okozott”. Egyébként azonban a német lapokból a legcsekélyebbet sem lehetett megtudni arról, hogy mi is folyik most Németországban. Amit személyesen tapasztaltam, azt mondtam el a fentiekben.

HETI GLOSSZÁK

A hitlerizmus — uj szemszög ből

Egy nagyon intelligens bukaresti zsidó-ember beszélt a napokban. Nálunk lenn Bukarestben, valahogy bizonyos tekintetben másképpen nézzük a hitlerizmust, mint erre-felé. Mi is gyűlöljük Hitlert, szívünk minden érzésével, de valahogy egy momentót is látunk benne, mert amellett, hogy a sokszázezer német zsidó életét pokollá változtatta, fellépése mégis korszakos jelentőségű, az egész világ zsidósága szempontjából.

Miért? Nagyon egyszerű. 16 millió zsidó tekintélyes része, főképen nyugaton, azt hitte már, hogy a beolvasás menni fog. Nincs előlük semmi akadály. Arról volt már szó, hogy a legközelebbi 20 esztendőben a világ zsidóságának milliói, elvesznek a zsidóság számára. Egy népről volt szó, amely nem háborúval és nem elcsatolt területekkel, hanem a „beolvasás”-sal egyszerre veszítsen el milliókat. De jött Hitler és komisz fellépése, — összeforrasztotta a 16 millió zsidót. Öntudatra ébresztette. Ami alig sikerült még egyetlen embernek is, a történelem folyamán, az sikerült Hitlernek. A zsidó öntudatnak, a Palesztina munkának soha nem volt még oly lelkes propagátora, mint épen Hitler. Legyünk fatalisták és higgyük azt: hogy ez Isten ujsza. Ezt a csodát csak az Örökkévaló tudja produkálni. Küldött egy gonosz rösöht a világra, egy Hámánt a köbön, egy új Titust, vagy Torquemadot és megörlött a — csoda. Új öntudatra ébredt milliónyi zsidó kiadta a jelszót szívében: hogy vissza a zsidósághoz, vissza a zsidóságba. Ime, Lord Melchett, a nagy Melchett fia, most nagy ünnepek között tér vissza a zsidóságba. És a többi tízezrek valamennyien. Néhány százezer szenved a német határokon belül és milliónyi zsidóban hallatlan mértékben kifejlődött az összetartozandóság érzése.

Igy szólott a bukaresti zsidó és úgy érezzük, hogy ez a szempont is megérdemli, hogy megemlékezzünk róla és igazat adjunk annak a régi mondásnak, hogy: gám zu letová.

Hitler alkonya

A zuhanás mindig gyorsabb, mint az emelkedés. A mélység felé rövidebb út visz, mint a magasságok irányában. Ezt a népszerű tézist lesz rövidesen alkalma Hit-

lernek is tapasztalni, akit viharos gyorsasággal emelt magasra a fanatizált tömeg, de ugyancsak a tömegek egészséges öszöne, amely a történelem tragikus szakaszaiban megérzi hivatását, fog a mélységbe taszítani.

Ez a folyamat már meg is kezdődött és az előjelek azt mutatják, hogy gyorsabban és alaposabban fog e történelmi processzus lefolyni, mint amilyen gyorsan életrehívódott. Semmi kétség sem férhet ehhez és éppen ezért nekünk zsidóknak ujjongani kellene, hogy végre, elértük azt amit akartunk, amiért gigászi harcot folytattunk az egész világon, örülnünk kellene, hogy ime maga a német nép, a bálványozott barnaingesek is a mi harcaink szellemében cselekszenek. — Csakhogy a mi ajkainkról nem csapnak fel ujjongó szavak és nem vagyunk mámorosak a siker jeleitől. Mert a mi örömünk csak gyász lehet. Gyász és szomorúság, ha végigtekintünk a hitlerizmus hónapjainak eredményein. Az egész világ zsidó kulturájának és értékeinek legszebb büszkeségei semmisültek meg ezekben a napokban és a zsidó életek százai, a zsidó sorsok ezrei pusztultak el. Ezért örüljünk talán?

Hitler le fog kerülni a német történelem lapjairól és talán egész Németország felfog lélegzeni e késői barbarizmus dicsstelen kimúlásán. — De a német zsidóság számára már nem fognak többé babérok teremni a német humuszon. Annyira keresztülgázoltak rajta szellemileg, erkölcsileg, anyagilag, — testileg és lelkileg, hogy generációknak kell elmulni és ujjának jönni, hogy mindez, már a múlté legyen és ne az égető jelen valósága. Mert a német zsidóságra is áll az a tétel, hogy gyorsabb volt a zuhanás, mint az emelkedés, mely évszázadok kitartó, megfeszített anyagi és kulturális munkájának gyümölcse volt. Hitler elmegy de munkája és szelleme bélyegét még sokáig magán fogja viselni a német birodalom és legfőképpen a német zsidóság...

Ne nagyképüsködjünk

Ne beszéljük be magunknak, hogy minden politikumnak értjük a mikénijét. Így nagyon nehéz megérteni, hogy miért ölel-közik Moszkva Berlinnel? Annál is kevésbé érthető ez, mert hiszen Berlin úgy pusztítja a kommunistákat, mintha nem is léteznék egy világhatalom, ahol ők az urak. Viszont Moszkva nem vesz erről tudomást, hanem barátságos hurokat penget Berlin felé. Az antikommunista Berlin felé. Miért? ... hangzik a nagy kérdés. Hiszen ha nagyképüsködjünk és úgy teszünk, mint akik értjük a

és vegyeskereskedést. Mindezeket kívül természetesen még egy jól megdagadt májat, léptárgulást, elrontott gyomrot, megtámadt tüdőt, álmatlanságot, reumát, isiást, egy kis aranyeret és ráadásul még egy csomó betegséget, melyeknek neveit magam sem tudom. Hogy a szívem maga is néhány betegséget tart albérletben, az csak természetes. A végén még titokban meg-sugom Önnek, hogy egyébként sem érzem magam a legjobban. — Mindaddig, míg afféle szegény ördög voltam, úgy hallgattam ezekre a betegségekre, mint a macskára. De most, hogy Isten segítségével megütöttem a főnyereményt s hirtelen mint egy villámsapásra egyszerre elkezdtek az összes betegségek rémesen kinézni, mire elhatároztam, hogy minden áron kikuráltatom magam. Találja ki, mit csináltam? Gondoltam magamban, előveszem most a gonosz kölyköt, azt a huncut Smerl Feingoldot és áladom a kurának. Egész nyáron semmi egyebet nem teszek, csak kuráltatom magam, hogy végre valahára tudjak ezeken a betegségeken. Bár igazán nem tudom, hogyan fogok nélkülük ellenni, eme hü élettársak nélkül, kikhez jónéhány év-ized emléke fűz. Egyszóval a szezon elején szereztam magamnak egy európai utlevelet, kikértem három orvosprofesszor tanácsát, összeállítottam magamnak hét analízist, megvilágítottam magam röntgensugarakkal és alaposan megvizsgáltam a vérnyomá-

Pöstyén

a világ Rheumafürdője

Román fürdővendégeknek igen olcsó általánykurák, melyekben fürdők, orvos, taxák is bennfoglaltak, nagy megtakarítást jelentenek. — Rheuma, Csusz, Ischiász és Női betegségek ellen PÖSTYÉN felülmulthatatlan.

A Román és Csehszlovák állam között létrejött devizamegállapodás folytán a Banca Naționala csekket ad ki.

Pöstyén a festői szép Vág folyam mentén fekszik, strand, napkurák, sportok s minden egyéb szórakozást nyújt.

Felvilágosítással szolgál: Pöstyén Fürdőiroda Mr. Ph. Singer László Timișoara II, Str. Șaguna No 8. Telefon 13-54.

világpolitika kanyargós útjait, akkor lehet rá megfelelő magyarázatot adni. Hogy hát a nagy antibolsevista európai blokk megalakulását tette lehetetlenné Hitler uralomra-jutása. Mert hiszen a franciák soha nem egyeznének bele, hogy hitlerék azért fegyverkezzenek, hogy megtámadják vele a szovjetet. Mert hiszen a puska az marad, akár kelet felé sültek el, akár nyugat felé. Meg azért is, mert a „nagyhatalmi egyensúly” is biztosítottabbnak látszik. Summa summa-rum: Berlin antibolsevista, de nem antimoszkaista.

Mi csupán azért irunk róla, hogy a zsidóság körében élő kommunista érzelmű testvéreket figyelmeztessük, hogy amikor a nagy politikáról van szó akkor eltörpül minden és főképen minimumra redukálódik a zsidó érdekek védelme. Oroszország ma barátságos Berlinnel szemben és barátságát akkor sem vonná meg, ha mind a zsidókat kiirtanák Németországban. Hiszen mi nem is kívánjuk, hogy háboruzanak éretlünk. Csak jegyezzük meg magunknak: A két ellentétes polus szimpatizál egymással. Es ezt ne feledjék el a kommunista érzelmű zsidók sem. Aminthogy a holland kommunisták egyenesen kontrakarizozzák az ottani lakosság bojkotlmozgalmát. Az amszterdami „De Tribune”, a holland kommunisták lapja a legélesebben támadja a bojkot mellett megnyilvánulásokat. „Harcot” folytatnak a bojkot ellen.

budai Golberger két millió pengős rendelése

Minden érdekes és minden érdekel bennünket, ami a német eseményekkel kap-

Smerl Feingold kikuráltatta magát...

— Humoreszk —

Irtá: Josef Tunkeller.

A minap egy kórházban, ágyban fekve találok. „Hogy van reb Smerl? Jó pár esztendeje már, hogy nem láttam! Ugyan hol töltötte az ideit nyarat? És tulajdonképpen miért fekszik az ágyban?”

„Csak úgy fekszem” felelte amaz fáradt, rekedt hangon. „Nem azért mintha Isten ments beteg volnék, — csak így ni. Tudniillik teljesen kikuráltattam magam. Nem rég érkeztem haza a fürdőkből, nyaralókról, magaslati levegőről és a tengerpartokról. Mondom, tökéletesen kikuráltattam magam. Most pedig csak úgy passzióból fekszem, kcha... kcha... kcha...”

Miután jól kiköhögte magát, felült az ágyban, nagyot sóhajtott, majd tovább folytatta:

„Én tulajdonképpen, — mint azt valószínűleg Ön is hallotta — a legnagyobb talentum vagyok a betegeskedésben. Nincs az a betegség, legyen az régi vagy új, antik vagy divatos, mely nálam nem volna. Találhat nálam raktáron fölösleges asztmát, cukrot, mandulát, kinövéseket a fejemen, sebeket, tojásfehérjét, vesebajt, béldugulást, homokkővet, zsírt, vizet és meszet. Egyszóval, egy egész építkezési lerakót

somat. Ezután pedig gyorsan elosztottam a nyarat négy hónapra; minden hónapot meg ismét két részre, vagyis az egészet nyolc félhónapra. — Egy-egy ilyen félhónapot szenteltem minden egyes betegségnek, hogy így egyszerre nyolc betegségen túl adhas-sak. Mindenekelőt nekiláttam az asztma kiküszöbölésének és azonnal Emszre utaztam. Izbít mondjak Önnek? Az asztmám a két hét alatt teljesen eltűnt. Bár még most sem tudok oly könnyen levegőhöz jutni, éjjel meg rémesen fullaszt a köhögés öt percenként és tart egy-egy fél óráig, az orvosok szerint ám mindez csak a pusztá reakció. Vagyis, mivel az asztma már ki van gyógyítva, hát kissé elgyengült és ezért erősebben fáj. Kcha... Kcha... Kcha... Azután a reumára került a sor. Az orvosok egyöntetű tanácsára, azonnal a felülmulhatatlan Truszka-jecbe utaztam. És képzelje! Nincs ám többé reuma. Még gyertyával sem találni. Bár éjjel még most is valami borzasztóan szakítja a válam, a csuklóm rémesen fájnak, a holnapi időjárást meg pontosan megtudnám Önnek jósolni, mindez ám csak az ostoba reakció. Az orvosok azt mondják, ez csak azért van, mert a betegség eltűnik és csupán azért fáj. Most pedig a homokkőre, meg a cukorbajra került a sor. Két heti karlsbadi tartózkodásom alatt csakugyan megszabadultam a homokkővektől és a cukorbajtól. Most már hál' Istennek jobban vagyok; de azt hiszem csak

A főváros központjában.

Az erdélyi kereskedők találkozó helye.

HOTEL ESPLANADE

BUCURESTI, BULEVARDUL ACADEMIEI 8.

Tulajdonos: JACOB FRIEDMANN.

Schweizi vezetés.
Legmodernebb komfort.

Szobaárak
150 lejtől feljebb.

csolatban van. Így a világszerte megnyilvánuló bojkott is, az érdeklődés homlokterében áll. Aki a számok beszédes megnyilvánulásai között tud olvasni, az tisztán látja, hogy a hillerizmus halálos csapása, a statisztikai számokból fog megindulni. A német jegybank 5%-os aranyfedezete, az export katasztrófális zuhanása, mind erről beszél már. De mindezek dacára, megdöbbenéssel kell ráeszmélnünk arra, hogy amíg az egész világ zsidósága, összefogott és megmutatja erejét, addig Pest-Pest marad. Nem cikkeztek róla sokat, legfeljebb csak Ignotus írt róla keserű hangon, hogy a Goldberger gyár, Magyarország legnagyobb textilüzeme, nemrégiben két millió pengő (50 millió lei) értékű textilgyári gépet importált Hitler országából. Valószínűnek tartjuk, hogy a Gömbös féle gazdasági orientáció egyik láncszeme ez a megnyilvánulás, mert hiszen, importálni is kell abból az országból, ahová nyersterményeket visznek be. És kit lehet e célra biztosan felhasználni? Egy zsidó vállalatot. Bizonyára valamelyik excellenciás ur, lekérlekalássanozta budai Goldberger Leo főrend urat és erre ment a nagy géprendelés Németországba.

Igaza van Ignotusnak. Amíg a kis zsidók milliói, sulyos áldozatokkal és önmelegtagadással hirdetik, szenvedik és propagálják a bojkottot, ezt a félelmes, egyedüli fegyvert, mely a zsidóság kezében van, addig a Goldbergerek, a pénz és iparmágnások, kivonják magukat az áldozatok hozása alól. Pedig Csehországnak és Angliának is vannak kitűnő textilgépei. De ausgerechnet Hitlerországból kell megrendelni, mert... mert csak egy zsidó képes elárulni a zsidóságot.

A magyarországi és utódállamokbeli kis rőfösök, ne feledjék, hogy amikor a Goldberger gyár kék-festőjét és egyéb cikkeit árusítják, hogy azzal a Goldberger vagyont szaporítsák, akkor egy anti-zsidó bojkott-törő vállalatnak tesznek szolgálatot. Az üzlet nem érzélgős és nehéz is érzelmi momentumokat belevinni. De most kellett volna, — még budai Goldberger főrend urnak is... Nem tette? Azért nem árt megemlékezni róla.

akkor fogom érezni a karshadi viz igazi hatását, ha majd ezek a gyakori reakciós rohamok is végre megfognak szünni. Hogy hogyan intéztem el a gyomromat? Ne is kérdezze! Mesésen. Pompásan kikuráltattam a gyomromat. Mondom Önnek, olyan most a gyomrom mint a vas, — csak éppen hogy nem szabad mindent ennem. Tudniillik még mindig nehezen emészt és rémesen éget a szívem alatt. Bizonyára ez is csak az az átkozott reakció.

A gyomrom sikeres elintézése után elhatároztam, hogy most a fölösleges zsiradékon, főleg meg a hatalmas pocakomon fogok tudni. Miután e téren leghatásosabb Marienbad és Fianczesbad, úgy letelepedtem két hétre Marienbad és Fianczesbad közé. Egyik nap ide szaladtam, a másik nap oda. És mondhatom, a legjobb eredményt értem el. Szegény pocakom úgy lefogyott, hogy szinte megsajnáltam. Csak az volt az egyetlen baj, hogy a sok szaladgálástól annyira elgyengült a szívem, hogy kénytelen voltam azonnal a spanyolországi Malagoszra utazni.

Most hál Istennek makk-egészséges vagyok. Hogy miért fekszem az ágyban és miért nézek úgy ki mint egy hulla? Szeretném látni, ki nézne ki jobban egy ilyen kura után. Mondja, nem-e tudna nekem ajánlani egy jó orvost?..

Fordította: Tóchávid.

Ime: egyik oldalon a nagy zsidó iparmágnás — másik oldalon a kommunisták. Egy platformon. Nekik nem kell a bojkott. Micsoda érthetetlen kapcsolódása az eseményeknek. És emellett a zsidóknak csak egy feladata lehet: a bojkottot tovább hirdetni, amíg össze nem dől Hitler Német országa...

Az antiszemizmus oázisa

A csehszlovák köztársaság elnökének, T. G. Masaryknak nyilatkozata a zsidókérdésről, bármennyire közismert is, mindig szenzáció-számba megy nálunk, itt Európa közepén, ahol nem igen vagyunk elkényeztetve a filozemita megnyilvánulásoktól. Különösen most bir rendkívüli jelentőséggel ez a nyilatkozat, amidőn az államfő országának egy jelentékeny része olyan birodalommal határos, ahol száz-számra állítják falhoz a zsidókat és intézményesített rablás folyik ellenük. Nem véletlen tehát az sem, hogy a német emigránsok szellemi központja éppen Csehszlovákia lett, ahol a köz-

társaság liberális szellemének levegőjében szabadon foglalhatnak állást az emberi jogok és a szociális haladás mellett. A köztársasági elnök csak a minap jelentette ki, hogy az ő országában az antiszemizmus vihara nem fog tudni pusztítani. Az ilyen öntudatos és becsületes kijelentések egy európai szellemű államfő, politikus és szociálforradalmár részéről, mint amilyen Masaryk elnök, nemcsak jól esik a zsidóságnak, de ezentul is, mélyebb jelentősége van. Az ugyanis, hogy az antiszemizmus nem egy elemi csapás, amely ellen nem lehet védekezni, nem egy tájfun, amely feltartóztatlanul pusztít el mindent, hanem nagyon is földi akarattal és politikával mérhető és szabályozható mozgalom, amelyet szilárd akarattal el lehet seperni a föld színéről.

A köztársasági elnök azt mondja, hogy az ő birodalmában nem fog pusztítani az antiszemizmus. És bizonyosak vagyunk benne, hogy ha a kormányának politikusai is ilyen becsületesen akarják ezt, úgy Csehszlovákiát valóban meg fogja kimélni az antiszemizmus gonosz színjátéka...

Uj vezetőség a munkácsi hitközség élén

Munkács. A csehszlovák kultuszminisztérium rendelkezése alapján az ungvári országos hivatal elrendelte és foganatosította a munkácsi kongresszusi neolog hitközség feloszlását. A munkácsi neolog hitközséget mint ismeretes a munkácsi chaszidok alapították, minthogy az állami alkotmány az orthodox hitközség mellett, csak neolog hitközséget ismer el. A miniszteri rendelkezés alapján most azonban megszűnt a neolog hitközség és újra egyesítették a szétszakadt hitközséget. Az országos hivatal a hitközség élére egy ideiglenes vezetőséget állított, a legközelebb megtartandó választásokig. — Az ideiglenes vezetőség kiáltvánnyal fordult Munkács zsidóságához, amelyben a béke megteremtése érdekében, kéri a hitközség tagjainak támogatását. A vezetőség széleskörű programot dolgozott ki, amelyben a hitközség tagjai minden árnyalatának igényeit igyekszik kielégíteni. Felhívásukban ismételtlen a békét és együttműködést hirdetik és minden hitközségi tagot felszólítanak a hitközség szánálásának elősegítésére. — A munkácsi zsidóság döntő többsége nagy örömmel fogadta az új ideiglenes vezetőség kinevezését, mert garanciát látja benne a béke és harmonikus együttműködés biztosítékának. Az új vezetőség egyébként a következőképp alakult meg: Elnök; Hausmann Ernő, alelnökök; dr

Gottesman Ede és Schlüssel Cheskel, tanácsagok; Meisels Márkus, Moskovits Salamon, Fried Oszkár, Spiegel Henrick, Mermelstein Dávid, Kallus H. M., póttagok; Reismann Béla és Kesztenbaum Salamon.

Nagyarányu revizionista letartóztatások Palesztinában

Jeruzsátemből jelentik: Az elmúlt vasárnap a palesztinai rendőrség nagyarányú letartóztatásokat eszközölt a revizionisták köréből. Így többek között őrizetbe vették a Belar több tagját is. Az eddigi jelentések szerint a következő letartóztatásokat foganatosította a rendőrség: Telawiwban 7, Kfar-Sababan 6, Natanjaban 5, Ramath Gan-ban 3 és Jeruzsálemben 10 revizionista párttagot és vezetőt vettek őrizetbe. A rendőrség a letartóztatások során azt az információt adta, hogy egy ugynevezett „Brith Habarjonim” revizionista terrorcsapat nyomára bukkant és a nyomozás során redkivül kompromitáló adatok kerültek a birtokába. A letartóztatottak közül néhányat 200 font kaució ellenében szabadlábra helyeztek. Míg 2 letartóztatotról kiderült, hogy nincs tartózkodási engedélyük.

BUZIÁS-GYÓGYFÜRDŐ (ROMÁN NAUHEIM)

páratlan szénsavas radioactív sós-vasas forrásvizekkel.

Biztos gyógyhatású szervi, elhízásos, érlemeszesedés szív- és vérkeringési zavaroknál, vesebaj, vérszegénység, izomcsúsz, hólyaghurut és kimerüléssel járó idegesség esetén.
Női betegség a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes etc.) eseteiben legjobb eredménnyel.
Természetes szénsavas sós-vasas fürdők, ivókurák, szakszerű orvosi kezelés, kitűnő konyha, elsőrendű szállodák, diétás penziók mérsékelt árákkal.

Uj modern napfényes stranddal. — Fürdőidény május 15-től október 1-ig.

Prospektust, felvilágosítást szívesen küld:

Muschong Buziás Gyógyfürdő Részvénytársaság

Fürdőigazgatóság, Buziás, Bánát.

Az idén minden olcsóbb mint tavaly!

Az idén minden olcsóbb mint tavaly!

HIREK

a „Népünk“ cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5693

Péntek: Av 12, augusztus 4.

Szombat: Av 13, augusztus 5.

Heti szidra: וַחֲמִשָּׁה

Heti háftóra: חֲמִשָּׁה נְחָמָה

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 7.40

gyertyagyújtás 7.50

Istentisztelet kezdete 7.55

Szombat befejezése 8.55

Perek 4. פָּרָד ד'

Meddig...?

„Ajánlom e cikkem Chajim Nachman Bialiknak a legnagyobb élő zsidó költőnek szíves figyelmébe.“

Mire várunk!

Meddig fogjuk még II. József császár által reánk oktrajált, többnyire „német“, és az asimiláció tévelygéseiben — az egy koronáért vásárolt nevet viselni?!

Zsidó Testvéreim!

Az angoloknak — angol, a franciáknak — francia, az oroszoknak — orosz, a lengyeleknek — lengyel hangzásu, eredetű neveik vannak, nékünk zsidóknak, zsidóértelmű, zsidóhangzásu, zsidó nemzetnek — kell hogy legyen!

Meddig fogják még testvéreink sokaságát (közülte zsidó papokat) „Deutschnek“ nevezni?!

Mi közünk nekünk ehez a névhez, vagy hasonló német és máshangzásu nevekhez, érzésben, értelemben vagy érdemben?

Mindég azon az állásponton voltam, hogy nem magyarosítom a nevemet, mert ha az alyám nem szégyenlette nevét (zsidóságát) én sem szégyenlem. De hiszen tévedtem!

Az én vezeték nevem csak az apám, vagy a nagyatyám neve — és azok is csak kényszerűségből vették fel — az őseim viszont nem ezt a nevet viselték!

Nem céloknymozó nevek eredetét kutató cikket írni.

Megállapítom azonban, hogy zsidó vagyok, érzésben, gondolatban, szívben és lélekben egyaránt, és ezért zsidó vezetéknevet akarok viselni!

Miattam a Magy. Kir. belügyminiszternek ne keljen nevem elé „kereszties“ jelzőt biggyesztenie!

E helyről fölszólitom a jeruzsálemi héber egyetem, a zsidó tudomány, a zsidó szellem szentiföldi vezéreit, hogy sürgősen dolgozzanak ki — kreáljanak zsidó vezeték neveket

a másodnevek (keresztnevek) minden imakönyvben benne vannak és propagálják a világ zsidóságának az új — illetve a zsidó vezetéknevek felvételét, hogy az érzésben, gondolatban, névleg is zsidókká legyünk és egybeforjunk.

Aki egybe akar forrni a zsidósággal, a világ zsidóságával, a palesztinai zsidósággal, annak a legkevesebb amit meg kell tennie az, hogy zsidó nevet vegyen fel.

Rajongója vagyok, nagybecsülöm Patai Józsefet — aki Klein volt és Gyöngyöspataji, de még többre becsülném, ha Katan nak nevezné magát, minthogy Katan a neve palesztinában élő testvér öccsének is.

Elég legyen a Grün, Gelb, Schwartz, Braun, Lusztig, Abeles, Rottstein, Fischer, Berger, Rosenfeld, Schöffler, Adler, Singer, stb. stb., szlávositott, sváboisitott, magyarosított nevek, új szlek fujnak, új idöket élünk, zsidók vagyunk — zsidó neveket akarunk!!!

Fischer Albert, Bačka Tapola.

— A görög kormány az antiszemizmus ellen. Szaloniki. Az utóbbi időben lábrakapott antiszemita kilengésekkel és a sajjó egy jelentékeny részének uszító propagandájával szemben, a görög kormány komoly és erélyes intézkedésekre határozta el magát. A napokban egy kiállványt intézett a görög néphez, amelyben felhívja őket a rend és nyugalom biztosítására és élesen elítéli az antiszemita pártok bujtogató heccpolitikáját. A kormány el van szánva — írja a kiállvány, hogy minden eszöbzi megragadjon a rend biztosítására és nem tűrheti, hogy állampolgárainak bármely rétegét pusztán nemzetiségére és felekezé- tére való tekintettel sérelem érje.

— A görög kormány az antiszemizmus ellen. Szaloniki. Az utóbbi időben lábrakapott antiszemita kilengésekkel és a sajjó egy jelentékeny részének uszító propagandájával szemben, a görög kormány komoly és erélyes intézkedésekre határozta el magát. A napokban egy kiállványt intézett a görög néphez, amelyben felhívja őket a rend és nyugalom biztosítására és élesen elítéli az antiszemita pártok bujtogató heccpolitikáját. A kormány el van szánva — írja a kiállvány, hogy minden eszöbzi megragadjon a rend biztosítására és nem tűrheti, hogy állampolgárainak bármely rétegét pusztán nemzetiségére és felekezé- tére való tekintettel sérelem érje.

— A görög kormány az antiszemizmus ellen. Szaloniki. Az utóbbi időben lábrakapott antiszemita kilengésekkel és a sajjó egy jelentékeny részének uszító propagandájával szemben, a görög kormány komoly és erélyes intézkedésekre határozta el magát. A napokban egy kiállványt intézett a görög néphez, amelyben felhívja őket a rend és nyugalom biztosítására és élesen elítéli az antiszemita pártok bujtogató heccpolitikáját. A kormány el van szánva — írja a kiállvány, hogy minden eszöbzi megragadjon a rend biztosítására és nem tűrheti, hogy állampolgárainak bármely rétegét pusztán nemzetiségére és felekezé- tére való tekintettel sérelem érje.

— A görög kormány az antiszemizmus ellen. Szaloniki. Az utóbbi időben lábrakapott antiszemita kilengésekkel és a sajjó egy jelentékeny részének uszító propagandájával szemben, a görög kormány komoly és erélyes intézkedésekre határozta el magát. A napokban egy kiállványt intézett a görög néphez, amelyben felhívja őket a rend és nyugalom biztosítására és élesen elítéli az antiszemita pártok bujtogató heccpolitikáját. A kormány el van szánva — írja a kiállvány, hogy minden eszöbzi megragadjon a rend biztosítására és nem tűrheti, hogy állampolgárainak bármely rétegét pusztán nemzetiségére és felekezé- tére való tekintettel sérelem érje.

— A görög kormány az antiszemizmus ellen. Szaloniki. Az utóbbi időben lábrakapott antiszemita kilengésekkel és a sajjó egy jelentékeny részének uszító propagandájával szemben, a görög kormány komoly és erélyes intézkedésekre határozta el magát. A napokban egy kiállványt intézett a görög néphez, amelyben felhívja őket a rend és nyugalom biztosítására és élesen elítéli az antiszemita pártok bujtogató heccpolitikáját. A kormány el van szánva — írja a kiállvány, hogy minden eszöbzi megragadjon a rend biztosítására és nem tűrheti, hogy állampolgárainak bármely rétegét pusztán nemzetiségére és felekezé- tére való tekintettel sérelem érje.

— A görög kormány az antiszemizmus ellen. Szaloniki. Az utóbbi időben lábrakapott antiszemita kilengésekkel és a sajjó egy jelentékeny részének uszító propagandájával szemben, a görög kormány komoly és erélyes intézkedésekre határozta el magát. A napokban egy kiállványt intézett a görög néphez, amelyben felhívja őket a rend és nyugalom biztosítására és élesen elítéli az antiszemita pártok bujtogató heccpolitikáját. A kormány el van szánva — írja a kiállvány, hogy minden eszöbzi megragadjon a rend biztosítására és nem tűrheti, hogy állampolgárainak bármely rétegét pusztán nemzetiségére és felekezé- tére való tekintettel sérelem érje.

— A görög kormány az antiszemizmus ellen. Szaloniki. Az utóbbi időben lábrakapott antiszemita kilengésekkel és a sajjó egy jelentékeny részének uszító propagandájával szemben, a görög kormány komoly és erélyes intézkedésekre határozta el magát. A napokban egy kiállványt intézett a görög néphez, amelyben felhívja őket a rend és nyugalom biztosítására és élesen elítéli az antiszemita pártok bujtogató heccpolitikáját. A kormány el van szánva — írja a kiállvány, hogy minden eszöbzi megragadjon a rend biztosítására és nem tűrheti, hogy állampolgárainak bármely rétegét pusztán nemzetiségére és felekezé- tére való tekintettel sérelem érje.

— A görög kormány az antiszemizmus ellen. Szaloniki. Az utóbbi időben lábrakapott antiszemita kilengésekkel és a sajjó egy jelentékeny részének uszító propagandájával szemben, a görög kormány komoly és erélyes intézkedésekre határozta el magát. A napokban egy kiállványt intézett a görög néphez, amelyben felhívja őket a rend és nyugalom biztosítására és élesen elítéli az antiszemita pártok bujtogató heccpolitikáját. A kormány el van szánva — írja a kiállvány, hogy minden eszöbzi megragadjon a rend biztosítására és nem tűrheti, hogy állampolgárainak bármely rétegét pusztán nemzetiségére és felekezé- tére való tekintettel sérelem érje.

— A görög kormány az antiszemizmus ellen. Szaloniki. Az utóbbi időben lábrakapott antiszemita kilengésekkel és a sajjó egy jelentékeny részének uszító propagandájával szemben, a görög kormány komoly és erélyes intézkedésekre határozta el magát. A napokban egy kiállványt intézett a görög néphez, amelyben felhívja őket a rend és nyugalom biztosítására és élesen elítéli az antiszemita pártok bujtogató heccpolitikáját. A kormány el van szánva — írja a kiállvány, hogy minden eszöbzi megragadjon a rend biztosítására és nem tűrheti, hogy állampolgárainak bármely rétegét pusztán nemzetiségére és felekezé- tére való tekintettel sérelem érje.

— A görög kormány az antiszemizmus ellen. Szaloniki. Az utóbbi időben lábrakapott antiszemita kilengésekkel és a sajjó egy jelentékeny részének uszító propagandájával szemben, a görög kormány komoly és erélyes intézkedésekre határozta el magát. A napokban egy kiállványt intézett a görög néphez, amelyben felhívja őket a rend és nyugalom biztosítására és élesen elítéli az antiszemita pártok bujtogató heccpolitikáját. A kormány el van szánva — írja a kiállvány, hogy minden eszöbzi megragadjon a rend biztosítására és nem tűrheti, hogy állampolgárainak bármely rétegét pusztán nemzetiségére és felekezé- tére való tekintettel sérelem érje.

— A görög kormány az antiszemizmus ellen. Szaloniki. Az utóbbi időben lábrakapott antiszemita kilengésekkel és a sajjó egy jelentékeny részének uszító propagandájával szemben, a görög kormány komoly és erélyes intézkedésekre határozta el magát. A napokban egy kiállványt intézett a görög néphez, amelyben felhívja őket a rend és nyugalom biztosítására és élesen elítéli az antiszemita pártok bujtogató heccpolitikáját. A kormány el van szánva — írja a kiállvány, hogy minden eszöbzi megragadjon a rend biztosítására és nem tűrheti, hogy állampolgárainak bármely rétegét pusztán nemzetiségére és felekezé- tére való tekintettel sérelem érje.

— A görög kormány az antiszemizmus ellen. Szaloniki. Az utóbbi időben lábrakapott antiszemita kilengésekkel és a sajjó egy jelentékeny részének uszító propagandájával szemben, a görög kormány komoly és erélyes intézkedésekre határozta el magát. A napokban egy kiállványt intézett a görög néphez, amelyben felhívja őket a rend és nyugalom biztosítására és élesen elítéli az antiszemita pártok bujtogató heccpolitikáját. A kormány el van szánva — írja a kiállvány, hogy minden eszöbzi megragadjon a rend biztosítására és nem tűrheti, hogy állampolgárainak bármely rétegét pusztán nemzetiségére és felekezé- tére való tekintettel sérelem érje.

— A görög kormány az antiszemizmus ellen. Szaloniki. Az utóbbi időben lábrakapott antiszemita kilengésekkel és a sajjó egy jelentékeny részének uszító propagandájával szemben, a görög kormány komoly és erélyes intézkedésekre határozta el magát. A napokban egy kiállványt intézett a görög néphez, amelyben felhívja őket a rend és nyugalom biztosítására és élesen elítéli az antiszemita pártok bujtogató heccpolitikáját. A kormány el van szánva — írja a kiállvány, hogy minden eszöbzi megragadjon a rend biztosítására és nem tűrheti, hogy állampolgárainak bármely rétegét pusztán nemzetiségére és felekezé- tére való tekintettel sérelem érje.

— **Meghalt a jeruzsálemi hitközség elnöke.** Jeruzsálem. — Az elmúlt héten hunyt el 52 éves korában rövid szenvedés után a jeruzsálemi hitközség elnöke, Isaac Etischkar, aki egyik legkiemelkedőbb egyénisége volt a palesztinai szefard zsidóságnak. Halálát általános és osztatlan részvétél kísérte.

— **A felsősziléziai zsidó orvosokat visszaengedik a betegpénztárakhoz.** Boroszló. Legújabb jelentések szerint a július 1-én felmondott zsidó orvosokat, belügyminiszteri rendelkezés értelmében, visszazavesszük a betegsegélyző pénztárakhoz. A zsidó orvosok visszahelyezése a népszövetségi határozat eredménye, amely biztosította a felsősziléziai zsidók számára a kisebbségi jogokat. Németország többi területein azonban, ahol a zsidók „egyenjoguságban“ a többségi néphez tartoznak, továbbra is szakadatlanul folynak a zsidó existenciák megsemmisítései.

— **A zsidó diákok világkongresszusa Londonban.** London. — A profesor Einstein A. elnöklété alatt működő zsidó diák szövetség augusztus 2—4 én tartotta meg Londonban világkonferenciáját Lord Melchet védnöksége és P. D. J. Druif, a londoni gazdasági főiskola tanárának titkári vezetése mellett. A konferencián résztvettek Ausztria, Dánia, Dancig, Németország, Nagybritánia, Franciaország, Magyarország, Lettország, Livánia, Palesztina, Lengyelország, Románia és Svájc, valamint az amerikai zsidó diákság reprezentánsai. Romániát a konferencián két deledátus képviselte. A konferencia a zsidó diákság égető problémáival foglalkozott.

— **Másfélét kapott Benjamini zsidó legionárus gyilkosa.** Jeruzsálem. Az elmúlt napokban tárgyalta a jeruzsálemi büntelöbíróság a meggyilkolt Josef Benjamini zsidó légionárus gyilkosainak bünpörét. A bíróság az egyik gyanusítottat 18 havi fogházra ítélte, míg a többi vádlottat szabadlábrahelyezte. Mint ismeretes a hírhedt gyilkosságot még az év márciusában követték el Benjamini ellen, aki éjjeli őrszolgálatot teljesített a Waadi Hawarith földjein Natánia-ban. A meggyilkolt a világháboru alatt hős katonája volt a zsidó légióknak, amely az angol katonákkal együtt harcolt és vezetője volt a Palesztinában élő zsidó légionárusoknak. A merénylet idején az angol parlament is foglalkozott Benjamini meggyilkolásával.

— **400.000 leies társat keresek.** Elsőrendű rentabilitásu közszükségleti vegyicikkek gyártásához. Biztos és fényes befektetés. Cim: Eszencia-gyár, Str. Decebal 10. Satu Mare.

Gyenge férfiaknak
válaszbélyeg ellenében díjmentesen küldöm szabadalmazott szenzációs
„HEURÉKA“
találmányom ismertetőjét. — Cim:
„PATENT 616“ (UJ),
1. sz. postafiók.

Egér és moly-rágást, égetést és szakadást művésziesen eltüntetett
HIRSCH JENŐ férfiszabó
Cluj, Calea Victoria 15. (Kossuth-uca)

Ezen **Z**en **Ü**zen **S**erlegek, **T**emplomi kegy-szerek,
bármily művészi kivitelben leg-olcsóbb árban.
Gyártása és eladása:
„Tacumul“
ezüstáru gyárban
CLUJ, Str. Gen. Neculcea (Kornis-u.) 6.

„Valódi Franck“
izesíti,
ecősíti,
alcsóbbítja
tejes kávéját!
Vigyázzon a kávédarálóra mint gyárjegyre!

— **Még mindig semmi bizonyosat nem lehet tudni dr Arlosoroff meggyilkolásának körülményeiről.** Jeruzsálem. — A dr Arlosoroff elleni merénylet úgy látszik még hosszú ideig foglalkoztatni fogja a palesztinai közvéleményt. A nyomozás és a tanúkihallgatások szüntelenül folynak és magát Stawskyt is naponta hallgatják ki, de a gyilkosság részletei ennek dacára nem tisztázódnak. Stawsky ellen ugyan nyomós okok merülnek fel, azonban nem lehet még minrábizonyítani, hogy a gyilkosságot ő követte-e el, vagy pedig csak a gyilkos kíséretében volt. — A vizsálati fogságot most már harmadizben hosszabbították meg ellene.

— **Franciaország számára kellemetlenné válnak a németországi zsidó bevándorlók.** Párisból jelentik: A Németországból menekülő zsidó emigránsok száma a francia területeken egyre emelkedik. Az elhelyezkedésük azonban fokozott nehézségekbe ütközik. Így például orvosi körökben nyíltan akció indult, hogy a Németországból beözönlő zsidó orvosok ne kapjanak praxisuk folytatására engedélyt, mert ez veszélyeztetné a francia orvosok existenciáját. Az egyetem orvosi fakultásának hallgatói is határozatot hoztak, amelyben testületileg követelik, hogy a Németországból kiüldözött zsidó egyetemi hallgatókat a francia egyetemek ne vegyék fel, noha ők maguk is a legnagyobb szimpátiával és részvétél kísérik a kizárt zsidó hallgatók sorsát. Metzben például a városi tanács a számos zsidó munkanélküli kereskedelmialkalmazott miatt elrendelte, hogy csak 5% os arányban alkalmazhatnak a cégek külföldieket. A francia körök hangsúlyozzák mindég, hogy részükrol is nem támadás, csak védekezés a saját existenciájuk érdekében.

— **Uj hites tolmács Váradon.** Fialat jogászigenerációnk egyik kiváló tagja, dr Weimann György sikeres külföldi tanulmányai után hites tolmácsi és fordítói vizsgát, illetve esküt tett a nagyváradi ítélőtábla tanácsa előtt. Magyar, német és francia nyelvből nyert oklevelet és jogosítványt arra, hogy e három nyelvü okiratokat román nyelvre fordítsa. Örömmel állapítjuk meg, hogy a jogi és kereskedelmi élet hézagpótló szövet nyer a nagyképzetségü fiatal tolmácsban, akit felavatása alkalmával sokan üdvözöltek.

Utazók! Vidékiek!
Ugy élkezhets, mint otthon a
BERKOVITSNÉ
orth. kóser vendéglőben, Oradea Zöldfa-u. 19.
Utazóknak 10% kedvezmény

Ha a „NÉPÜNK“-et olvasod, jusszon eszedbe az előfizetési díj is!

V. GROSZMANN
orth. כשר vendéglője
BUCUREȘTI
Calea Victoriei 18
II emelet. Szemben a rendőrprefekturával
3 fogásos menü 40 lei.

TÁTRALOMNIC MAGAS TÁTRA! TÁTRALOMNIC
Egyetlen megbízható ORTH. כשר PENZIO, elsőrendű konyha és kiszolgálás. Elő- és utószezonban a teljes penzió 55 ck. Felnőtt leányok kíséret nélkül felvétetnek. Egész éven át nyitva, Elő- és utószezonban esküvöket és banketteket elfogadok.
SCHREIBER MOR, TATRANSKA-LOMNICA (BUGSCH-VILLA)

Németország...

A barna bolsevizmus poklából

A horogkeresztes pestis tovább szedi áldozatait és semmit sem veszített intenzitásából. — Mindennap olyan hírek érkeznek hozzánk a német birodalom szenvedő zsidóságától, amelyek még az edzett szívek is megremegtetik. A terror, a jogfosztás, a kisémmizettség nem szűnik, nem csökken és nem gyengül, hanem még fokozottabb erővel lángol fel, mint valaha. Hiába hangzanak fel külföld zsidóságának tiltakozásai, hiába emeli fel mindenütt a világ kulturális lelkiismerete szavát a gyilkos horogkeresztes uralom ellen. — Hitler nemzetiszocialista hadserege nem kimél semmit és tovább halad azon a végzetes úton, amely végül nemcsak a zsidóság teljes megsemmisítését fogja maga után vonni, de elpusztítja az egész horogkeresztes hadsereget, Hitler egész birodalmát, annak minden örületével együtt. — A német nép, a német tömegek azonban későn fogják felismerni a borzalmas valóságot. Amidőn végre felismerik, hogy hová és merre vezette őket a nemzetiszocializmus örülete, már nem marad más, mint — pusztulás.

Kiáltás a mélységből... A londoni lapok hozzák dr. Herz birodalmi főrabbi megkapóan szép beszédét, mely ezekkel a héber szavakkal kezdődött: *Mimáákim korosicho Hésem...* A mélységből kiáltok hozzád Atyám, Azulán összeiték kezekel imádkozta az angol birodalom főrabbi: Hosiéni Elokim, ki bou májim ad nofes... segits meg Istenünk, mert már lelkünkig ér az áradat. Megkapóan szép szavait a tudós pap Rabbi Méir könyörgő imájával fejezte be: nem a bűnösök ellen imádkozunk, oh Uram, hanem hogy térjenek meg, hogy nyiljanak meg szemek és lássák, hogy nem cselekedtek helyesen... ne a bűnösök tünjenek el, oh Uram, hanem a bűnök.

Tragédiák... Magdeburgban elfogtak egy Pick és egy Kron nevű zsidót. A szerencsétlen embereket megkötözték és a rohamcsapat-ország kíséretében hajszolták őket maguk előtt, végig Magdeburg utcáin. A nyakukban láblát akasztottak ezzel a felirással: *En egy ronda zsidó vagyok.*

Plausen városi tanácsa elrendelte, hogy zsidónak tilos a városi fürdőintézetbe való belépés. A fürdőkben plakátok hirdetik a városnak ezt a rendelkezését.

Dortmundban a múlt héten nagy pánikot okozott a zsidó lakosság körében egy rohamcsapat, amely végigvonult a városon és a zsidó üzletek elé őrszemeket állított. Nem kerülték el sorsukat az EPA-áruház fiókjai sem. Az őrszemek senkit sem eresztettek be a zsidó kereskedők üzleteibe. Hogy a kereskedők minden összetűzést elkerüljenek, lehurzták a redőnyöket és hazamentek lakásaikba, ahonnan ki sem mertek mozdulni. Ugyanakkor nagy tömegek verődtek össze azokban az utcákban, ahol zsidó boltok vannak és szidalmazták a zsidókat. A zsidó járókelőket arra kényszerítették, hogy a mellékutcákba keressenek menedéket. A rendőrség egyáltalában nem avatkozott bele a tüntetésbe, szabadon hagyta garázdálkodni a tömeget. Az esti órákban vonultak csak el a rohamcsapatok, a kereskedők azonban még napokig nem merték kinyitni üzleteiket.

Berlinben a rendőrség razzitát tartott a zsidó segélygyűlésnél (Hilfsverein) és dr. Arndt a rendelő főorvosát letartóztatták és elhurcolták. Ugyan-csak Berlinben rohamcsapatok vették körül azt a termet amelyben a jóhiszemű Printz rabbi tartott előadást. A halgatóság közül néhányat letartóztattak minden ok nélkül. Elvitték Printz rabbit is, akit csak másnap engedtek szabadon.

W. német kisvárosban nem kézbesítik ki a zsidóknak a postát, hanem este 6 kor személyesen kell a leveleikért elmenniük. Ezt úgynevezik: zsidó-posta. (Judenpost.)

Ratheneu Walter gyilkosainak szobrot állítottak. Berlin, július 28. Az elmúlt héten leplezték le nagy ünnepségek közepette Saaleck városában, Thüringiában, Kern és Fischer hadnagyok szobrát. Ez a két liszt az Ehrhardt brigádhoz tartozott és 1922-ben meggyilkolta Ratheneau Walter külügyminisztert. Az ünnepségen négyezer barnasínges vett részt, az ünnepi beszédekert Sauckel thüringiai miniszterelnök és Roehm, Hitler kancellár vezérfőnöke mondották. Dicsőítették a két hadnagyot, akik Saaleck várába menekültek amikor a rendőrség rájuk akarta tenni a kezét, öngyilkosságát követtek el...

Az erfurti vásáron ahol sok külföldi zsidó is megérkezett áruval, minthogy széles körben nyomattal követelték, hogy a város vásári képéből a zsidó kereskedők eltűnjenek, a rendőrség kényszerítve volt olyan intézkedéseket tenni, melyekkel egyrészt eleget tesz az erfurti lakosság jogos kívánságainak, másrészt a vásáron biztosítja a zsidó kereskedők személyes biztonságát. A rendőrség, melyet segédrendőrséggel erősítettek meg, 30 zsidó kereskedőt védőrizetbe vett és a rendőrségre

bekísért. Megmagyarázták nekik, hogy a rendőrség bizonyos időb belül teljes védelmet nyújt nekik, egyébként ajánlják, hogy a vásári fellépésükkel az erfurti lakosságot tovább ne provokálják, mert különben a rendőrségnek minden felelőséget el kell hárítania magától!

Egy német kisvárosban egy apának 15 éves leányát az iskolából ki kellett vennie, mert egyetlen leány sem akart mellette ülni és iskolai feladatokat kaptak ezen a címen: *„Mi a különbség az emberek és a zsidók között?”*

A nürnbergi városi tanács egyik legújabb iparengedélye így szól: *„A Salamander A. G. cipőgyárnak megengedjük, hogy a Kaiserstrasse 37 szám alatt fióküzletet nyisson: Indoklás: A Salamander A. G. tiszta árja vállalata, amely hivatalosan arra, hogy a Profelh és Polacsek zsidó cipőüzlet uralokodó helyzetét a Kaiserstrassen megtörje.”*

Orvosrazzia. Az angol sajtó szenzációs cikket közöl arról a razzitáról amelyet a berlini „orvosi tanácsadó intézetben” az elmúlt héten tartottak. Helven személyt tartóztattak le a rohamosztások. A letartóztatottak között van Professor dr. Erich Seligmann, az állami egészségügyi intézet volt vezetője, aki a német államot többször képviselte Genfben tartott nemzetközi kongresszusokon. De a razzia áldozatai között van Strauss professor is, a berlini zsidó kórház igazgatója. A két professort és a többi letartóztatottakat a plözensei fegyházba zárták le, ahova a legsúlyosabb bűnözőket szokták elhelyezni.

Tiltakozó-mars Londonban a Hitler-rezsim ellen. Az elmúlt héten mintegy 50.000 ember vonult fel a londoni Hyde parkban, ahol impozáns demonstrációt rendeztek a németországi antiszemita események és a Hitler-rezsim uralma ellen. London keleti részének üzletei a demonstráció tartalma alatt zárva voltak. A házak ablakai tele voltak tiltakozó iratokkal ragasztva. Az impozáns tiltakozást semmi sem zavarta meg.

Miért harcoltak a zsidó frontarcosok? A „Reichswart” éles támadást intéz a zsidó frontarcosok ellen. Véleménye szerint a zsidó katonák csak azért harcoltak a fronton és azért nem dezertáltak, mert erre is gyávák voltak. Az új német erőkös szerint tehát a dezertőrök a bátrak és a frontkatonák a gyávák, főként ha épen zsidókról van szó. A zsidó frontarcosok tehát gyávaságból ontolták vérüket a német csatatereken. (Adalék a hitleri örület lélektanához)

Kollektív terror Nürnbergben. A nürnbergi nemzetiszocialista terrorfiúk legutóbbi kilengései felülmutattak az összes eddigi kilengéseket. Összefogdosták a város 300 jobbmódu zsidó kereskedőjét, véresre verve hajszolták őket keresztül a városon és teljesen kifosztották őket minden vagyónukból. A kereskedőket internálótáborba zárták, ahonnan még a mai napig sem engedték ki őket. A terrorfiúk állítólag le akarták mészárolni a zsidó kereskedőket, amit csak nagy nehézségek árán sikerült megakadályozni.

Hitler zsidó származása. A napi sajtó részletes tudósításokban számol be arról a legújabb felfedezésről, mely szerint Hitler zsidó származása. A bécsi „Abendblatt” közli Hitler családfáját, amely 250 évre visszamenőleg anyai ágon tökéletesen kimutatja a nagy náci vezér zsidó származását. Amennyiben a bécsi Abendblatt híradása valóban igaznak bizonyulna, ez nagy csalódást jelentene a zsidóság számára.

6000 zsidó orvos — kenyérnélkül. Az orvosi kamara által kizárt zsidó orvosok száma meghaladja a 6000-et. Ebből egyedül Berlinben 1500 zsidó orvost záriak ki a betegsegélyző pénztárakból. Itt említtük meg, hogy az elmúlt héten 2 berlini zsidó fogorvost dr. Julúst és dr. Blacholzot az S. A. emberei elhurcolták és azóta semmi hír nem érkezett sorsukról. Beavatott családi körök attól tartanak, hogy a fogorvosokat saját asszisztenseik hurcolták el, akik tagjai a nemzetiszocialista pártnak.

60 000 internált. A „Manchester Guardian” borzalmas adatokat hoz nyilvánosságra a német internálótáborokban lévő áldozatokról. E szerint jelenleg hozzávetőleges számítás szerint 50-60,000 az internálótáborokban összezsúfoltak száma. Az összes internáltakkal kényszermunkát végezhetnek és drákói fegyelmet tartanak köztük. Ez a „fegyelem” természetesen a legborzalmasabb kínzásokkal és kegyetlenkedésekkel függ össze, úgy, hogy minden internálótáborban naponta több haláleset történik.

Kifosztják a letartóztatottakat. Különösen Würtenbergben öltenek óriási arányokat a zadista kínzások. Itt van ugyanis az egyik legnagyobb internálótábor berendezve. A horogkeresztes hatóságok az internáltakról azonban nemcsak a szabadságukat és egészségüket rabolják el, hanem teljesen kifosztják lakásaikat és kisajátítják önmaguk számára a vagyonaikat. A magas birodalmi kormány törvényhozása azonban mindezt igazolja és alátámasztja.

A „cioni bölcsek jegyzőkönyve” című szenyiratot felvették a német középiskolák kötelező olvasmányai közé.

Kölnben lefényképezik azokat, akik zsidó üzletbe mennek vásárolni. A plakátok ezt így hirdetik: *„Kaufe nicht bei Jude — sonst wirst du gefilmt und veröffentlicht!”*

Johan Vorleufer nesselbachi kereszény polgár zsidó üzletbe ment vásárolni. A helyi lapban a „zsidóellenes akcióbizottság” nyilvánosan felszólította a szerencsétlent, hogy azonnal hagyja el a várost.

Bezárták a berlini Zsidó Távirati Ügynökség irodáját. Berlin. Általános megbotrátkozást kellett külföldön is, hogy az elmúlt héten a berlini rendőrség megszállta az ITA berlini képviseletét, lefoglalta az összes iratokat és zár alá helyezte az irodát. Természetesen ezzel párhuzamosan az ITA megjelenését is betiltotta. Az ITA zár alá helyezésével kapcsolatosan M. sersmbach, Amerika berlini főkonzulja kijelentette, hogy a rendőrségnek ezt az újabb akcióját igen veszélyes szimptomának tartja, mert ezek után veszélyeztetve látja a Németországban lévő amerikai vállalkozások biztonságát is.

A zsidókat nem tudjuk kipusztítani, de főnk-re tudjuk őket tenni. Göbels birodalmi miniszter jelentette ki egy neptgyülés alkalmával, hogy bár a német kormány nem áll módjában, hogy kipusztítsa a zsidókat (pedig kétségtelenül ezt tenné legszívesebben), de főnk-re tudja őket tenni és ezt a tehetőséget meg is ragadja. — Itt említtük meg, hogy a Ruhrvidéken újra igen erőteljes méreletek ölt a zsidóellenes bojkottmozgalom. A nemzeti szocialista pártszervezetek a tagjaikat a kizárás terhe alatt tiltották el a zsidó kereskedők elleni bojkott megszégéséről.

— **Házasság.** Gábel Riza, Gábel Sándor leánya augusztus 6-án d. u. 3 órakor tartja esküvőjét *Diamondstein* Jakabbal Tg. Muresen, Szentgyörgy-tér 11. sz. lakásán, melyre barátait és ismerőseiket szívesen látják.

— **Egy hontalan tragédiája.** Prágából jelenik: A napokban kiutasították Csehszlovákiából Rosenfeld Akiba piaci árúst, minthogy nem tudta kimutatni állampolgárságát. A hontalan embert álltették a lengyel határra, de a lengyel hatóságok nem akarták elismerni lengyel honosságát és visszairányították Csehszlovákiába. A szerencsétlen embert azonban a csehek sem fogadták vissza, úgy hogy kénytelen volt Teschen határváros hídján huszonnégy órát vesztegelni, amíg végül a város cseh részén befogadták és a csendőrségre kísérték. A csehszlovák belügyminisztérium a kereskedő ügyében vizsgálatot indított.

— **Brod 250 éves lerombolásának emlékünnepe.** A brodi hitközség az elmúlt héten tartotta a Chewra kadisával együtt a község lerombolásának és feldulásának 250 éves emlékünnepejét. 1683 július 14-én (544 Tamusz 20) ugyanis a kurucok teljesen szétrombolták és feldúlták a községet, melynek során számos talmudtudós között az akkori idők egyik legnagyobb kabbalista, Rabbi Náthán Natha Aschkenási z. c. l. is martirhalált szenvedett. Rabbi Aschkenási volt a „Schaareh Zion” szerzője.

— **A lengyel zsidóság helyzete.** Bécs. A lengyelországi zsidóság helyzetéről mondotta Rabbiner Tobiás Horovitz (Sanok), ki Zürichbe utazott az Aguda konferenciájára, a következőket: — Noha a gazdasági válság igen súlyosan érinti a lengyel zsidóságot meg kell állapítanunk, hogy a lengyel kormány vaskezü politikája, amely minden antiszemita megnyilvánulást igyekszik elfojtani, megnyugtatólag hat a zsidóságra, különösen akkor, amidőn szomszédunkban, Németországban az antiszemizmus olyan dühöngő méreteket öltött. A kormány minden antiszemita kilengést károsnak tart az ország érdekei szempontjából és ilyen elbánásba is részesíti azokat. — Egyébként, a főrabbi szerint is, a zsidóság tömegesen szeretne kivándorolni Palesztinába, csak sajnos a korlátozások folytán ez nem bír lehetőséggel. A lengyel zsidóság most széles és nagyarányú akciót folytat a német üldözött zsidóság támogatásának érdekében.

Művész perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient” Szövművészeti iskola

Oradea, Str. Episcopul Ciorogariu No. 17. Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöletnek.

Háztartásában csakis a jó minőségű
„ROTHBART“ felirású כשר SZAPPANT használja!

Postai széküldés!

Az oradeai orih. rabbínatus felügyelete alatt.

Gyártja: **ROTHBART ADOLF EDE & Fia szappangyára, Oradea**

Az erec-jiszroeli eszrog

Mögöttünk vannak a gyászhetek, gyászoltuk Jeruzsálem és szentélyeink pusztulását, nemzeti önnállóságunk elvesztését, de már hirdeljük a próféta vigasztaló szavait:

והי העמוד למי שור והרכסים לבסעה

Aktuális lett tehát a szentföldi eszrog forgalombahozatala és használata. A תג המכות már előreveti árnyékát és az ezzel kapcsolatos micvasz hodor foglalkoztatja a zsidóságot. Szentföld iránti köteletségünket teljesítjük tehát, amidőn már most felhívjuk hitlestvéreink figyelmét szentföldi eszrogokra.

Kétségtelen, hogy a palesztinai eszrog az utóbbi esztendőben lért hódított olyan országokban is, ahol eddig nem volt iránta semmi kereslet. De mégsem terjedt el annyira, ahogy azt jelentőségénél fogva megérdemelné, — és amilyen arányban Palesztinában az eszrogkultúra fejlődött és gyarapodott.

Az európai zsidóság immár évszázadok óta a maga verejtékes pénzével támogatja ősi ellenségét, a görögöket, midőn eszrogszükségletének nagy részét náluk fedezi. Egy félszázad óta Palesztina földje képes ellátni a világ összzsidóságát eszroggal, amelyet zsidó testvéreink termelnek a Tóra előírása szerint, az orló, trümo és máászér-parancsolatok betartásával. Az eszrog kósersága a szigorú rabbinikus felügyelet folytán nem vitás és szépség tekintében pedig immár versenyez a göröggel. Kérdjük tehát, milyen oknál fogva favorizálják a görög eszrogot, a palesztinai rovására?

Az eszrog parancsolatát a Tóra az ünnepi örömmel egybekapcsolja: „ülkachtem lóchem p'ri écz hódor... üsz'machtem lifné Hasém Elajkéchem siv'ász jómim — s vegyetek a „hodor“ (eszrog) gyümölcséből... s örvendezetek... az ünnepen.“ Mi sem természetesebb annál, hogy a micvóhoz az Erec-jiszroelben termelt eszrogot használjuk! És ha lelki szemünk előtt tartjuk, hogy a palesztinai eszrog által a jisüv hoóreczet előmozdítjuk, a palesztinai zsidó munkást támogatjuk, megélhetést adunk neki, ki nem érzi köteletségének a szentföldi eszrogot előnyben részesíteni, a göröggel szemben, amely utóbbin talán kevesebb a „blatfleck“, de annál több a termelőihez tapadó „blutfleck!“

Izráel nagyjai, szellemi korifeusai, legnagyobb talmudtudósai, akiknek véleménye úgy a Szentföldön, mint a diaszpórában döntő sulyal bír, évtizedek óta hirdetik, hogy kizárólag a Palesztinában termelt eszroggal teljesíthető az eszrog micvója tökéletesen, mert a „p'ri écz hódor“ kizárólagosan eredeli palesztinai gyümölcs. A palesztinai eszrog ma már szépségében is vetekedik a göröggel, mi indítaná tehát a hívót arra, hogy a palesztinai eszrogot mellőzze? Csak nem lehet hátrány az a körülmény, hogy Erec-jiszroelben zsidó munkások ter-

melik? És jusson csak eszünkbe: hány ezer zsidó lett Görögországban földönfutóvá? Hogyan bának testvéreinkkel a közelmúltban Szalonikiben? Az eszrog szezon beálltával, a görögök cselekedeteiket szépítik és hitlestvéreink mindenre fátyolt borítva, termékeiket vásárolják és nem törődnek azzal, hogy igen sok rabbi kapacitás véleménye szerint a görög eszrog használata nem helyes, akkor, amikor elég Palesztina-eszrog áll rendelkezésre.

A németországi események elég ok volt arra, hogy a világ zsidósága sokhelyütt bojkottálja a német árukat. Palesztinában például alig van üzlet, amelyen ne lenne tábla kifüggesztve ilyen tartalommal: „Német képviselőket nem fogadunk.“ „Német árut itt nem adnak el.“ És a görög zsidómészárlások nem adnak elég okot a görög eszrog bojkottálására? Holott ezek jobbakkal pótolhatók!

Az eszrog termelése és kezelése nagy nehézséggel és kockázattal jár. Egy eszrogfa 100 drb. gyümölcséből, alig 20 alkalmasat lehet kiválasztani. Palesztinai közlések szerint, az utóbbi 3 esztendőben 3000 eszrogfát irtottak ki a zsidók az eszrogkertjeikből. Elképzelhető, mennyi zsidó munkásnak fárhadhatatlan munkája pusztul el ez által. Ki viseli ezért a felelőséget? Csak azok, akik a palesztinai eszrogot mellőzik!

Említettük, hogy némely rabbi kapacitás a korfui eszrogot, mint kevésbé alkalmasat minősíti. A Jeruzsálemben megjelenő „Hahéd“ című havi folyóirat egyik utóbbi számában közöl egy esetet, mely szerint 1809-ben Horodnóban csak korfui eszrog volt kapható s a Chamüde Doniél híres szerzője intézkedett, hogy „szofék b'rochó“ miatt (kétes: vajjon alkalmas-e, hogy reá b'rochó mondassék), ne mondják a szokásos héber benedikciót, hanem arameus nyelven: b'rich rachmono... recitálják azt. És midőn a világhírű Chaszam Szajfer az intézkedésről tudomást szerzett, jóvá hagyta azt, s ő is úgy cselekedett. A palesztinai — akkoriban kevésbé szép — eszrogokról Chaszam Szajfer így nyilatkozott: „Ha nem eléggé szépek itt lent, annál szebbek lesznek — fent...“ A világ zsidósága ezen lelki vezetőjének véleménye és döntése feltétlenül elegendő ahhoz, hogy kizárólagosan Erec-jiszroel eszrogot használjunk!

Szivleljük meg őszintén az imént elmondottakat! Alkossa az eszrog a szellemi összekötő kapcsot a szentföldi és a diaszpórabeli zsidóság között! Minden hívónél legyen a jelszó: „v'hójó p'ri hoórecz l'goajn ül'szif'óresz“, a szentföld termelte gyümölcs legyen a büszkeségünk és gyönyörűségünk!

Hirdessen
a „NÉPÜNK“-ben.

OTET TIGRU VILÁGHÍRŰ KRISTÁLYTISZTA **TIGRIS ECZET**

CU RENUME MONDIAL CRISTAL CURAT

Legmegbízhatóbb a **Tigris-ecet**

Kapható minden üzletben, L. és H. osztályú dugaszolt üvegekben.

Vigyázzon az ecetvásárlásnál!

Legmegbízhatóbb a **Tigris-ecet**

Az ecet kóserságát és minőségét kizárólag felbontatlan üvegekben garantáljuk. Eredeti gyári töltés!

ORADEA
Poetul Goga 2.
Tel. 503.

CLUJ
Str. Josilor 2.
MARGITTA
Str. Reg. Ferd.

Palesztinai hírek

Telawiban az elmúlt héten nagyszabású népgyűlés volt a szombati munkaszüneti ünnepében. Az ülés vezérszónoka Bialik lett volna, azonban az utolsó pillanatban akadályozva volt a megjelenésben és így a beszédét az elnök olvasta fel. Bialik igen erélyesen állásfoglal a szombat-zegőkkel szemben és kijelenti, hogy a szombat szentisége nélkül, nincs tiszta nemzeti élet. A beszéd felolvasása után beszéltek még Meir Dizengoff polgármester, Rabbiner Gold és Uziel, valamint Pincos a mizrachi képviselőtében. A népgyűlés követeli a kormánytól, hogy léptesse életbe a szombatvédelmi törvényt és különösen Telawiban alkalmazza azt szigoruan. A vallásos zsidóság kívánságát küldöttség fogja továbbmácsolni a kormányzóknak.

A Zsidó Nemzeti Alap (KKL), a Wadi Havarith földeken 1000 dunamnyi területet szavazott meg 50 Németországból menekült zsidó család számára.

A Wadi Havarith földeken garázdálkodó arab beduinok üldözésére indult angol rendőrök egyike súlyos késszurást kapott, úgy, hogy azonnal a nablusi kórházba kellett szállítani.

Bagdadban egy antiszemita ifjúsági szervezet, titkos gyűlést rendezett a cionizmus ellen, amelynek a címe a következő volt: „A cionisták viszonya az arabokhoz, az arab Palesztinában.“ Az ülés ütközőpontjában itt is a Wadi Havarith földek voltak, amelyet a palesztinai bíróság nemrég ítelt meg a Zsidó Nemzeti Alapnak.

A palesztinai arab nacionalisták elhatározták, hogy nagyarányú arab sportszervezetet létesítsenek, amelynek címe a következő: „A cionisták viszonya az arabokhoz, az arab Palesztinában.“ Az ülés ütközőpontjában itt is a Wadi Havarith földek voltak, amelyet a palesztinai bíróság nemrég ítelt meg a Zsidó Nemzeti Alapnak.

A német zsidókat segélyező palesztinai központi bizottság elhatározta, hogy a felhozott segélyösszegek egyharmadát mezőgazdasági földvásárlás céljaira fogják fordítani a német zsidóság kitelepítési céljaira. A segélyszervezetek a többi országokban is követni fogják a palesztinai példát.

Migdalban súlyos összecsapás történt a revizionista és hitachdutista munkások között. A hitachdut emberei ugyanis megjelentek egy munkahelyen és követelték a revizionista munkások távozását. Az összecsapás során mindkét részről több súlyos sebesülés történt. A rendőrség több hitachdutista munkást őrizetbe vett.

A Balfour erdő felgyújtása során letartóztatott 3 arab ügyében a napokban tartotta meg a bíróság a tárgyalást. Az egyik vádlottat 2 évi börtönrre ítélték, míg a másik kettőt felmentették.

Hivatalos jelentések szerint a Palesztina számára nyújtandó 2 millió fontos kölcsönből, 250 000 fontot a földnélküli arabok támogatására fordítanak. A kölcsön további részét közmunkák céljaira használják fel. A közmunkáknál a munkások egyharmadát zsidó dolgozók fogják képezni.

Az északpalesztinai rossz termés következtében nyomorba jutott arabok segélyezésére a kormány elhatározta, hogy nagy szükségmunkákat visz keresztül, melynek során főként utépítéseket fog a nyomorgó arabokkal végezletni.

A kormány hivatalosan is kijelentette, hogy a jeruzsálemi vízellátás munkálatait már egész rövid időn belül megkezdik. Minthogy azonban a kölcsön még nem lett folyósítva, a kormány a vízellátás munkálatainak költségeit beveszi a legközelebbi költségvetési évbe és haladéktalanul megkezdeti a munkálatait.

A palesztinai hatóságok az utóbbi időben igen erélyesen üldözik az illegális bevándorlókat és minden rajtaütést azonnali kiutasítással torolnak meg. A cionista executívának minden igyekevése, hogy ezeket a hivatalos eljárásokat letompítsa — hiábavalónak bizonyult. Egyes esetekben az executive még arra is hajlandó volt, hogy a nála tartózkodó certifikátókból engedjen át a kiutasított bevándorlóknak, a hatóságok azonban nem mentek ebbe sem bele. Sőt legutóbb az is megírták, hogy Dávid Miskovitz zsidó gyóroszt, aki jelentős tőkét investált Palesztinában, kiutasították és néhány napon belül el kellett hagyja az országot. Ezen anomáliákhoz tartozik az is, hogy július 17-én 60 görög turistát nem engedtek be az országba és vissza kellett térniük Görögországba.

דיא פאריגע ווכע איז געפונדען געווארדען
איין פאר תפילין דער איגענשיממער האן
דעזע איבערנעמען ביי
„Számelh Henrich Oradea, Nilgesz-telep-
fűszerüzlet“.

Viharos jelenetek között zajlott le az erdélyi Központi Iroda választmányi ülése

Éles szóváltás a szilágysomlyói és károlyi főrabbi között. — A választmányi gyűlés több ízben botrányokba és verekedésekbe fult.

Kolozsvár. A Központi Iroda választmányának július 26-án, szerdán tartott gyűlése a legviharosabb jelenetek között zajlott le. Uglátszik, hogy a Központi Iroda, ahelyett, hogy kiépítene szervezetét és valóban annak a célnak szolgálatában állana, melyre életre hivatott, inkább egyes hitközségek belső viszályait mérgești el a végtelenségig. A megalakulás első pillanatában látható volt, hogy a jelenlegi összetételében a Központi Iroda nem lehet életképes. Az eddigi működése is olyan volt, hogy az a legnagyobb nyugtalanságra ad okot. Hiábavaló **Wézel Albert** főrabbi elnök erőlködése és kétségtelen jószándéka, ő egyedül nem képes megbirkózni azokkal a széthúzó erővel, melyek nemcsak az egyes hitközségeket, hanem magát az Irodát is tönkre akarják tenni.

A gyűlés tárgysorozatának első pontja a szatmári kérdés volt. Lényege ennek a kérdésnek az volt, hogy széjjel akarják robbantani ezt a régi, tradícióhű hitközséget. Kik akarják széjjelombolni? A károlyi főrabbi hívei, akik nem tudnak belenyugodni abba, hogy **Teitelbaum Joel** nem megy oda főrabbinak. Ugy vélik, hogy ezzel a kettéválással, szabad lesz az uja, legalább a szatmári kettévált hitközség rabbiállása felé. (Bár legutóbb már senki sem volt ellene, éppen a kettéválás gondolatának eliminálása végett). A választmányi ülésen résztvettek: az oradeai, beszercei, ujbíri, dési, székelyhídi, marosvásárhelyi, hidalmási, ilondai, berbesti-i, tasnádi, láposi, érmihályfalvi, károlyi, szilágysomlyói, segesvári főrabbi. Ezenkívül 24 világi delegátus. A távollevő elnök helyetteseként **Löwy Mór** rabbi nyitotta meg délután 3 órakor nagy hallgatóság jelenlétében a gyűlést. A Freund párt beadványát tárgyalják. Ezt referálta be az elnök. Elnöklő rabbi, ellene van mindenféle hitközségi megosztódásnak, mivel a kettéválás a vallásos érzést gyengíti. Utána **Cuth Sándor** szatmári hitközségi elnök kapja meg a szót, aki azonban nehezen tud szóhoz jutni, mivel nagy lármá és veszekedés keletkezik. A zaj elültével is lehetetlen volt szóhoz jutnia, mivel szavait, a károlyi főrabbi terrorcsapata tulharsogta.

Gábel Sándor (Marosvásárhely) óvást emel, hogy **Löwy** rabbi elnököljön. Nincs joga — ugymond — csak a tordai rabbinak, vagy egy alelnöknek elnökölni. Szónokot folytonosan zavarják. Tiltakozik az országos választmány kompetenciája ellen, és rámutatott arra a lehetőségre, hogy a választmány világi része, mint din-tóra bíró funkcionáljon és hogy a választmány világi tagjai is részt vehessenek a szavazásban. Tiltakozik **Gábel** az ellen is, hogy a Központi Iroda egy párt terrorja alatt, annak szolgálatában álljon és kéri a kettéválás tárgyalásának napirendről való levételét.

Teitelbaum Joel főrabbi kijelenti, hogy **Löwy** rabbi teljes joggal elnököl. (Ekkor oly nagy tumultus keletkezett, hogy a hallgatóságot kizárják a teremből és csak a delegátusok maradnak ott.)

Ehrenreich Salamon szilágysomlyói főrabbi súlyos szavakkal bélyegzi meg azokat, akik bármely hitközségben megosztódást okoznak, mivel azt károsnak tartja a zsidóságra nézve és a zsidóság romlását okozza.

Teitelbaum Joel főrabbi: Ellenkező véleményen van és mindenki, aki nem járul hozzá a megosztódáshoz, azt tisztára egyéni érdekből teszi, aki nem járul hozzá a kettéváláshoz, az csak azért teszi, mert fél, hogy a saját hitközségében is hasonló eset fog történni, avagy más érdekek vezetnek.

Ehrenreich Salamon szilágysomlyói főrabbi tiltakozik a károlyi főrabbi inszinuációja ellen, mintha őt egyéni érdekek vezetnék. Nem félek, hogy nálam megosztódás lesz és ezáltal nekem nem lesz meg a

megélhetésem. Anélkül is a szentföldre akarok költözni, mert látom, hogy hitközségeink pusztulásra vannak ítélve és I. őrizz, ha bárki kettéválásról beszél, azt én a leghatározottabban elítélem.

A két főrabbi között heves párbeszéd keletkezett, mivel egyik sem fogadja el a másik érvelését.

Fuchs Benjámín nagyváradai főrabbi azon kérdéssel kezdi meg beszédét, hogy tulajdonképpen miért történt ezelőtt hatvan évvel meg az orthodoxia különválása? Mivel a vallásosabb zsidóság nem volt képes intézményeit konzervatív szellemben fenntartani, hiszen a vallástalanok többet akartak mint együttműködést és ártottak a vallásos zsidó érzésnek. Ezért kellett a megosztást keresztyülni. Ma azonban, ha akadnak is olyanok, akik nem tartják meg vallásunk szent törvényeit, legfeljebb korlátozhatnának jogaikba, mint például a választási jogosultság elvonásával. Ki lehet mondani, hogy egyetlen orthodox hitközségben sem legyenek oly tagok felvéve, akik a szombatot nyilvánosan megszegik.

Fleischmann Jehosua szatmári delegátus szavainál, heves szóharc keletkezik a szatmári hitközség mindkét párljának delegátusai között, amely civódások egyre fokozódnak és végül is brutális verekedéssé fajultak egymással szemben.

Egymást pofozva, ruháikat egymásról leszagatva, valóságos dulakodó embergomolyává vált a választmányi gyűlés és a kilencnapos gyászhének szomorú jelensége, hogy az erdélyi orthodox rabbikarnak annyi autoritása nem volt, hogy a verekedőkre tekintélyével hárni tudjon. Létrhatatlan skandalumok közepette, a verekedők gyalázó szavakkal illették egymást és a lármá sehogysé akart megszünni. A szomorúan tragikus jelenet elmúltával;

Teitelbaum Joel károlyi főrabbi követeli kizárólag a szatmári hitközség kettéválasztását már azért is, mert ezen hitközség több ízben feljelentést tett az Iroda ellen és ez egyedül is elegendő ok arra, hogy kettéválasszák.

Ehrenreich Salamon somlyói főrabbi a megosztódásnak nem szabad megtörténnie, de az ügyet úgy lehet elintézni, hogy vagy a károlyi főrabbi foglalja el a szatmári rabbiszéket, vagy töltsék azt be egy másik nagy rabbi autoritással.

Szofer Emánuel marosvásárhelyi főrabbi szerint, a károlyi főrabbinak visszalépése a szatmári főrabbitszéktől sokkal jobban elmérgesítette a helyzetet, mint azelőtt volt és így leghelyesebb volna, ha a károlyi főrabbi bizonyos feltételekkel ismét elfogadná a szatmári főrabbitszéket, főleg azért, mivel oly zsidó városban, mint Szatmár, nem szabad a hitközség kettéválasztását engedni.

A károlyi főrabbi azonban nem tágit álláspontjától és minden körülmények között a szatmári orthodox hitközség kettéválasztása mellett tör lándzsát. Az ebből keletkezett nagy vita során, amely hajnali öt óráig tartott, a széiválasztás mellett még a székelyhídi és berbesti főrabbi, továbbá **Danziger** (Érmihályfalva), **Lefkovits** (Margitta) és **Spiegel** (Nagykároly) szólaltak fel, míg a különválás ellen a szilágysomlyói, tasnádi, vásárhelyi főrabbi, ugyszintén **Ordentlich Ferenc** (Dej), **Gábel Sándor**, **Heller Mózes** (Ludus), **Joskovits Lipót** (Sighet) és **Szmuk Mihály** (Sighet) foglaltak állást. Különösen a somlyói, oradeai és tasnádi főrabbi állásfoglalásának volt köszönhető, hogy mégsem került a dolog kenyértörésre és másnap déltájban végre létrejött egy egyhangú határozat, amely szerint a szatmári hitközség vezetősége tartozik a másik párt által kifejezésre juttatott vallási jellegű sérelmeket egy hónapon belül orvosolni és a főrabbi széket a nagykárolyi rabbinak új-

ból felajánlani. Csak amennyiben ezen kívánalmak nem teljesülnek, volna jogosítva a szatmári Freund párt külön hitközséget alakítani.

Remélhető, hogy a Freund-párt ezen határozatot most már józanabb belátással fogja kezelni és nem fogja arra felhasználni, hogy a szatmári hitközség vezetőségét kicsinyes kivánságokkal minden áron megalázza. Hanem csak a tényleges vallási jellegű kívánalmak teljesítésére szorítkozik.

Az erdélyi vallásos zsidóság pedig már egyszer jogosan elvárná a károlyi főrabbitól, hogy ahelyett, hogy állandó surlódási felületnek engedné felhasználtni magát a szatmári hitközség belbékéjének felkavarásában: igyekezzen egy nagy emberhez méltóan, a hivatásával járó békés kibontakozás útját egyengetni azon vezető zsidó férfiak között, akik az ő személye miatt néznek állandóan egymással farkasszemet, hogy ki-ki az általa vélt igazságért a leg-lehetősebb agresszivitást is elkövesse.

A szatmári hitközség ügye után a nagyváradai orthodox izraelita hitközség vezetősége elleni beadott panaszt tárgyalta ezután a Központi Iroda választmánya, amelyet teljes részleteiben lapunk más helyén közlünk.

A Brith Hanoar Hamizrachi impozáns gyűlése Szilágycsehen.

Klein S. Zálmen orth. főrabbi személyesen vett részt a NIB ülésen.

A Brith Hanoar Hamizrachi, mely az utóbbi időben rohamos fejlődésnek indult, az erdélyi általános cionista politika folytán kénytelen volt július 23-ra a szervezet Nagyintézőbizottságát Szilágycsehe sűrűsösen összehívni. Jellemző a gyűlés fontosságára és komolyságára, hogy 71 aktív tag közül 69 jelent meg és Erdély minden Mizrachi csoportja nagyszámu delegátusokkal képviseltette magát ezen a fontos összejövetelen. A Nib tagjain kívül körülbelül 200 vendég vett részt.

Délután egy órakor a város disztermében megnyitó ünnepély volt, melyet **Sagell B. Dow**, a Nib. elnöke nyitott meg, **Gileady** a targu-muresi chaluctelep vezetője felolvasta az uralkodónak küldött hódoló táviratot, üdvözölte a megjelent hatóságokat, majd **Ráth Efrájim** tartott nagy program beszédet, foglalkozott a Mizrachi ideológiájával és munkájáról és erélyesen tiltakozott azon elbánás és sérelmek ellen, melyek szisztematikusan érik a Mizrachit az erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség részéről. A szilágycsehi orth. hitközség részéről egy tíz tagú delegáció jelent meg rabbi **Klein S. Zálmen** és **Silberger Miklós** hitk. elnök vezetése alatt. Rabbi **Klein S. Zálmen** az ősz rabbi, könnyezve adott azon érzésének kifejezését, hogy boldog és büszke arra, hogy az erdélyi Mizrachi éppen az ő helységükben rendezte meg Nagyintézőbizottságának e fontos összejövetelét és elismerését fejezi ki a Mizrachinak, a vallás terén teljesített munkájáról, lelkesítő szavakkal apellát az ifjúsághoz a munka további folytatására, majd töretlen szimpátiájáról biztosította a Mizrachi ifjúságot. Dr. **Kertész Samu**, a Zsidó Párt üdvözlését tolmácsolta. A nőegylet nevében **Reich Bella** üdvözölte a nagyintézőbizottságot. A Hatikva lelkes aktusa mellett zárult a megnyitó ünnepély.

A Nib a következő határozatokat hozta: 1. Izrael Albert, az Executive elnöke fogja a krakói 3-ik Mizrachi világkonferenciáján képviselni az erdélyi Mizrachit. 2. A Nib tudomásul veszi Scharagai mizrachista vezérnek Szukothra bejelentett erdélyi látogatását, ki három hónapig fog Erdélyben tartózkodni. 3. A Nib elhatározta, hogy az erdélyi Mizrachi Kfar-Sabai-i kibbucának (Kibbuc Jayne) a legrövidebb időn belül egy vagon építő anyagot (deszka, gerenda) küld. 4. Az ország minden egyes helységéből a legsúlyosabb vádak hangzottak el

a Zs. N. Sz. ellen, amely mindenütt elgáncsolja a Mizrahi ifjúság munkáját és érvényesülését. A Nib. elhatározza, hogy szimpátiával adózik az Executivanak és az összes Mizrahi delegátusoknak, a Temesvárral szemben tanúsított magatartásukért. A Nib helyesnek látja a Zs. N. Sz.-el való együtt működés vagy együttműködés végleges szabályozásának fontosságát és ezen ügy likvidálására bizottságot küld ki, mely teljeshatalmulag intézkedhetik ezen ügyben. Izrael Albert szervezeti jelentését a Nib egyhangulag ratifikálta, majd elismerését s további százszázalékos bizalmát fejezi ki a sigheteri executivának. Feldmann N. pénztári jelentése örömmel állapítja meg, hogy az elmúlt 7 hónap alatt az öt chalucatelepe fenntartása, valamint a szervezet óriási kiadásai dacára, az anyagi helyzet kielégítő. Ugyanakkor sajnálattal jelenti be, hogy a szigeti chaluc-telepet nagy árvíz károsodás érte, mely meghaladja az ötvétezer leit.

A Nib chalucbizottsága ezután elosztotta a rendelkezésére álló certifikátokat a különböző chalucatelepeken hachsarázó chalucok részére.

A mizrachista ifjúság impozáns gyűlése, amely a mizrahi ideológiát győzelemre való vitelének jegyében ült össze, a reggeli hat órakor ért véget.

A nagyváradai kongresszusi választások tanulságai

A nagyváradai választások érdekes tanulságot nyújtanak a cionista kormányzás számára és ha az erdélyi klál-cionista kormányzás a választások tanulságait le tudja vonni, úgy nem marad egyéb számára, minthogy alapjában megváltoztatja azt az eddigi politikáját, amely semmi esetre sem szolgálta az összes cionista erők összegyűjtését.

A nagyváradai választások százalékszerűen a következő képet adják:
Mizrachisták 53%
Erec Izrael Haovedet 20%
Klál-Wizo-Barisszia-Hanoar Hacioni 19%
Revizionisták 8%
Az eredmény, — a klál listát kivéve, — reális volt, mert természetesen volt a Mizrahi abszolút többsége. A revizionista lista, éppen úgy mint a „Dolgozó Palesztina” Nagyváradon a maximális eredményt mutatja fel, míg a klál lista súlyos veszteséget szenved el a választások során.

Éppen a Klál-lista súlyos veszteségéből vonható le a Zs. N. Sz. számára, amely végeredményében a Klál-csoport majorizálásából tevődik össze, az a következtetés, hogy az eddigi politikája, amelyet nemcsak a főle távolálló különböző frakciókkal, hanem éppen a sajátjának nevezhető Klál-frakció tagjaival szemben inaugurált, teljesen csődöt mondott.

A Klál listának Nagyváradon, de más centrumokban is, — reálisan véve a dolgokat — nagyobb százalékaránnyal kellett volna a választásból kikerülnie és ha helyes lehet is a „divide et impera” politika a kormányzásban, teljesen csődöt mond ez a politika akkor, amikor ezt nem az idegen frakciókkal, hanem a saját kebelbe tartozó Klál-cionistákkal szemben kerül alkalmazásra.

A nagyváradai választások klál-cionista eredményei éppen ezen politika csődjét jelenti az erdélyi cionista vezetőség számára, mert ha a Hanoar Hacioni nagyszerű ifjúsága még olyan lelkesedéssel is igyekezett a kilátástalan győzelmet fáradságosan munkájával elősegíteni, az eredményt ezen becsületes törekvének nem tudta kellő mértékben befolyásolni. Nem tudta pedig azért, mert hiányoztak a választási kampány lendületes munkájában azok a cionista erők, amelyek a választások nemes harcában mindig az élen voltak és agitativ munkájukkal döntően befolyásolni tudták a klál-lista eredményét.

Ezen munka hiánya nem azt jelentette, mintha például a Mizrahi kitűnő eredményének százalékát kedvezőtlenül befolyásolta volna, hanem ezen munka azt jelentette volna, hogy az összes szavazókból nem csak 40, hanem legalább 60 százalék

szavazott volna. És bizonyos, hogy ebben az esetben a klál-csoport százalékaránya is megjavul, mert nyílt titok, hogy akadtak bőven olyan klál-szavazók, akik „tévedésből” nem szavaztak a 4. sz. listával.

Az erdélyi cionista vezetőség — nyíltan gondolunk a Temesváron székelő Zsidó Nemzeti Szövetség vezetőségére — ott hibázta el a politikáját, hogy a pártatlan fórum helyett — egy párt vezérkarának szerepét vállalta és ezt a szerepet is olyan rosszul töltötte be, hogy a pártterők összehívása helyett, a párttagok diszidálását segíti elő.

Joggal feltehető a kérdés, miért tartozik ez egy másik pártra, hiszen ez a temesvári vezetőség pártjának belső ügye. A kérdés mégis tartozik más pártokra is, mert nem indifferens egyetlen cionista számára az, hogy a választáson csak 40% vagy 80% vesz e részt. Nem indifferens, mert csakis az összes erők együttműködése utján remélhető érdemleges munka, amin éppen ez oknál fogva nem mutathat az erdélyi vezetőség, — az adminisztrációs munkán felül érdemi munkára! És nem indifferens azért, mert a cionizmus senkit nem nélkülözhet munkájában, senkit nem zárhat ki és senkit nem hozhat olyan helyzetbe, hogy a vezetőség „kormányzó-politikája” folytán subaltern helyzet álljon elő számára!

A vezéri előrelátás, a bölcs mérlegelés, a megértő elfogultatlanság és a cionista becsülés szükségességének tanulságait mutatják a nagyváradai választások! (armon).

Comunitatea izraelita ortodoxa aut. din Cluj

No. 680—1933

כלון ר"ה מנחם אה תרצ"ג לפ"ק
שוחט קאנקורו

וויר זוכען איינען שוחט ובורק מימחה
ת"ח ויר'ש מרבים
דער פאסטען איזט ר"ה השון הבע"ל צוא בע-
ועטצען געהאלט לויט איבעראינקאממען אפערטע
מיט קבלות אבשרופטען אונד נאכווייז איבער בז-
העריגע ווירקואמקייט זינד בז ר"ה אלול הבע"ל
איינצורייכען. נור בערופענג ווערדען צום נסיון
צוגעלאסען.
דאס פראוידיאום אויט ארטה.
יודישען געמיינדע.

אויט ארטה איזראעליטישע קולטום געמיינדע אראד

קאנקורו

וויר זוכען פיר זאפארט אין שו"ב ראשון
מומחה ירא שמים מרבים מפורסם בע"ק אונד
גוטער בעל תפלה. דער איבער קבלות פערפיגט
מגדולי זמנינו יצ"ו. געהאלט לויט איבעראייני-
קאממען מוהל בעפארצונט. אפערטע מיט אנט-
גאבע דעם אלטערס דער ביזהעריגען מהאמיגקייט
אונד דעם פאמיליענשאנדעס זינד אן פאלגענדע
אירעססע צוא ריכטען:

Comunitatea Ortodoxa Izraelita Arad

פה אראד ד' פ' מט"א תרצ"ג לפ"ק

יעקב שארפשטיין
פראזעס

— Az egyházi adókat is állami végrehajtó fogja inkaszálni. A pénzügyminiszter rendkívül fontos rendelkezést léptetett életbe. A rendelet értelmében ezentul az egyházi adókat is az állami végrehajtó hajtja be és az elismert egyházak adófizetői éppen úgy dobra kerülnek, mintha állami adóval tartoznának. Az egyházi listát átadják az állami végrehajtónak és minden hónapban egyszer elszámolnak a behajtás eredményével.

SZERKESZTŐI ÜZENET

A kongresszusi választások után nem tartjuk fontosnak, hogy válaszoljunk az „Uj Kor” újabb förmedvényére, melyre Erdély cionista közvéleménye adta meg szavazataival az érdemleges választ. A tények bennünket igazolnak és megadták a halálos döfést a Zs. N. Sz. politikáján kívül az „Uj Kornak” is. Kár tehát a nyomdafestékért.

RÖVID HIREK

BRÜSSZEL. A brüsszeli hitközség Jakob Méir Segalovits danzigi főrabbit megválasztotta vezető papjává. Az orthodoxia egyik legnagyobb talmudistája az új főrabbi, akinek Neumim című munkája világhírre tett szert.

NEWYORK. Az Egyesült Államok S. Steinhardt, stockholmi követét bízta meg, hogy az orosz Szovjet-unióval a függő politikai kérdéseket megtárgyalja. Hir szerint, amennyiben Amerika elismeri az orosz tanácsköztársaságot, úgy első követének S. Steinhardtot küldi ki, aki egyébként zsidó származású.

BERLIN. Az elmúlt héten a zsidó ügyvédektől vonták meg a jegyzői minősítést Poroszországban és 130-at töröltek az ügyvédek sorából.

SYDNEI. Sir Georg Pearce ausztráliai miniszter, észak ausztráliai kolonizációs tervének kapcsán kijelentette, hogy a kormányknak nagy gondot kell fordítani arra, hogy megfelelő számú zsidó réteg is részt vegyen a kolonizációban.

ERFURT. Az erfurti vásár alkalmával a rendőrség 30 zsidót vett őrizetbe, azon a címen, hogy provokálták a lakosságot.

FRIEDBERG. Az itteni telefonközpont nem köztelti a zsidó telefonbeszélgetéseket.

BASEL. A baseli „National Front”-nál tartott házkutatás során a rendőrség 761 „Cion bölcsei” röpíratot foglalt le, amelyet az ügyészség azonnal elkobozott, tekintve, hogy az már régebbi idő óta ki van tiltva Svájc területéről.

ZÜRICH. Dr F. Ehrensberger, az idegenforgalom szövetség igazgatójának részvétele mellett sajtóanket volt, annak a megállapítása végett, hogy az utóbbi időben miért esett jelentékenyen a svájci idegenforgalom. Többek között megállapították, hogy ehhez nagy mértékben a svájci antiszemita front járul hozzá, amely minduntalan igyekszik zavargásokat inszenálni. Éppen ideje már — állapította meg az anket, — hogy leszámoljanak a hatóságok végérvényesen a svájci antiszemita szervezetekkel.

AMSTERDAM. A holland állatvédők egyesülete akció kezdett a rituális vágatás ellen. Körkérdést intézett az összes állatorvosokhoz, melynek során az állatorvosok többnyire szintén állásfoglaltak a rituális vágatás ellen.

BACAU. A zsidó leányegylet Bacau egyik parkjában kerü ünnepélyt rendezett. Éjfél felé, mikor a mulatság tetőpontra hágott, ismeretlen tettesek elvagták a villamos vezetékét s az ünnepélyen résztvevőkre közpört zúdítottak. Óriási pánik keletkezett, néhányan könnyebben megsebesültek.

Egyesületi hírek

Falusné Rosenberg Leona előadása Pöstyénben. A pöstyéni Makkabi egyesület felkérésére Falus Imréné és dr Weisz Mihály beszámolót tartottak palesztinai utjokról, ahonnan most tértek vissza. A nagyterem zsúfoltságig megtelt hallgatósággal mely a nyitós és értékes előadásokat Palesztina fejlődéséről és az ottani elhelyezkedési lehetőségről szólt, végig feszült figyelemmel és élénk érdeklődéssel kísérte.

A tornalai orth. izr. hitközség közgyűlése új tisztikart választott hitközsége élére, minthogy az előző választás ellen beadott petíciók végső fokán a Bet-Din helyt adott és új választást rendelt el. Elnök lett: Dr Fenyő Adolf, alelnök: Friedmann Sámuel, pénztárnok: Klein Fábán, ellenőr Gánsel Ferencz. Képviselőtestületi tagok: Kréner Hermann, Kardos Lipót, Buck Albert, Hauer József, Deutsch Vilmos, Krákovits Sammu, Ungár József, Fischer Miksa, Schurcz Ede, Schwarcz Adolf, Marmorstein Ignác, Dr Kende Dezső, Reinitz Mór, Blechner Mór.

A rózsnyói hitközség az elmúlt napokban választotta meg új vezetőségét. Elnök: Dr Steinberger Ede, alelnök: Pysk Lajos. Gondnok: Glatler Adolf, Lévai Lipót. Pénztárnok: Schwarcz Kálmán, Előjáróság: dr Tyroler Simon, dr Friedmann Ernő, Stiglitz Mór, Fodor Aladár és Róth Henrik.

Anyinésádon a napokban volt A. J. Lichtenstein főrabbi ünnepélyes instalása, aki a marosvásárhelyi főrabbi veje.

Kongresszusi delegátusok és vendégek olcsón és jól Goldmann Bernát

orth. kóser vendéglőjében étkezhetnek

Prága

II. Truhlarska 10 II. emelet.

A legnevesebb szlovákiai orth. rabbik hechserevel